

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace daňového zatížení zaměstnanců v České republice a ve Spolkové republice Německo
Comparison of Tax burden of Employees in the Czech Republic and Federal Republic of
Germany

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Šárka Mrózková
doc. Ing. Alžběta Bieliková, PhD.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Šárka Mrózková

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202T049 Účetnictví a daně

Téma:

Komparace daňového zatížení zaměstnanců v České republice a
Spolkové republice Německo
Comparison of Tax Burden of Employees in the Czech Republic and the
Federal Republic of Germany

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Daňový systém v České republice se zaměřením na fyzické osoby
 3. Zdanění příjmů zaměstnanců ve Spolkové republice Německo
 4. Komparace daňového zatížení v modelových příkladech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KOLEKTIV AUTORŮ. *Mzdy 2019*. 16. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 564 s. ISBN 978-80-7958-293-3.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 272 s. ISBN 978-80-7598-165-3.
- TUOMALA, Matti. *Optimal Redistributive Taxation*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 487 p. ISBN 978-0-19-875341-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Alžbeta Bieliková, PhD.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

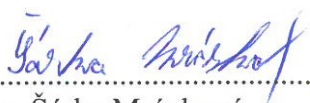
Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděškanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, kromě všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 24. 4. 2020

.....
Bc. Šárka Mrózková

Obsah

1	Úvod	5
2	Daňový systém v České republice se zaměřením na fyzické osoby	7
2.1	Definice a funkce daní	7
2.2	Klasifikace daní	10
2.3	Daňové zásady	12
2.4	Daňová kvóta.....	13
2.5	Přímé daně.....	15
2.6	Daň z příjmů fyzických osob.....	16
2.6.1	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti.....	16
2.6.2	Příjmy vyňaté ze zdanění	18
2.6.3	Osvobozené příjmy	19
2.6.4	Základ daně a vyměřovací základ zaměstnance	20
2.6.5	Sazba daně, solidární zvýšení daně a záloha na daň z příjmů	21
2.6.6	Daň vybíraná srážkou.....	22
2.6.7	Slevy na dani.....	22
2.6.8	Roční zúčtování	24
3	Zdanění příjmů zaměstnanců ve Spolkové republice Německo	27
3.1	Daňový systém Německa	27
3.2	Daň z příjmů fyzických osob.....	28
3.2.1	Zdanění příjmů z mezd v Německu	29
3.2.2	Osvobozené příjmy	30
3.2.3	Základ daně.....	30
3.2.4	Odčitatelné položky od základu daně	32
3.2.5	Daňové třídy	34
3.2.6	Elektronické daňové karty.....	35
3.2.7	Výpočet daně a sazba daně.....	36
3.2.8	Daňové přiznání a lhůty pro jeho podání	38
3.2.9	Příspěvky na sociální zabezpečení.....	40
4	Komparace daňového zatížení v modelových příkladech	42
4.1	Modelový příklad č. 1	43
	Zdanění v České republice:.....	43
	Zdanění v Německu:.....	44
4.2	Modelový příklad č. 2	45
	Zdanění v České republice:.....	46
	Zdanění v Německu:.....	47

4.3	Modelový příklad č. 3	48
	Zdanění v České republice:	49
	Zdanění v Německu:	50
4.4	Modelový příklad č. 4	51
	Zdanění v České republice:	51
	Zdanění v Německu:	52
4.5	Modelový příklad č. 5	54
	Zdanění v České republice:	54
	Zdanění v Německu:	55
4.6	Modelový příklad č. 6	59
	Zdanění v České republice:	59
	Zdanění v Německu:	60
4.7	Modelový příklad č. 7	61
4.8	Shrnutí modelových příkladů	63
5	Závěr	65
	Seznam použité literatury	67
	Seznam zkratk	71

1 Úvod

Zdaňování příjmů ze závislé činnosti je velmi důležitá operace, jelikož většina ekonomicky aktivního obyvatelstva jsou zaměstnanci.

Sousedním státem České republiky je i vyspělá země Spolková republika Německo (dále jen Německo). Přestože jsou oba státy členy Evropské unie, má každý z nich vypracovaný svůj daňový systém, kterým se řídí. Náš západní soused je pro naše občany velmi zajímavý, hlavně z pohledu nabídky práce a výše mezd. Proto mnoho občanů naší republiky o možnosti pracovat v Německu uvažuje a mnoho z nich této šance také využívá. Láká je vidina velkých peněz. Německo se skládá z 16 spolkových zemí, z nichž Sasko a Bavorsko sousedí přímo se srovnávanou Českou republikou. Proto jsem si ve své práci vybrala ke srovnání právě Bavorsko. Jak jsme již zmínili, pracovat v Německu je pro Čechy velmi zajímavé a s tím souvisí také systém zdanění a výpočet čisté mzdy, který je od České republiky dost odlišný. Z tohoto důvodu mnoho občanů vyhledává daňové poradce, kteří jim pomohou se sestavením daňového přiznání dle německého daňového systému nebo také podávají informace kdy, kde a jak zaplatit příslušnou daň.

Cílem práce je porovnat systém zdanění mezd zaměstnanců pracujících v České republice a v Německu. Mezi daňovými systémy obou zemí jsou odlišnosti, na které si v diplomové práci poukážeme a také je porovnáme.

Práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou.

V teoretické části diplomové práce je objasněn pojem daň, její vlastnosti a zásady. Poté následuje stručný popis českého daňového systému, a to konkrétně daně z příjmů fyzických osob a § 6 Zákona o dani z příjmů, ve kterém je výhradně obsažena závislá činnost, která je hlavním tématem této diplomové práce. Tato část také zahrnuje popis německého daňového systému včetně daně ze mzdy, která je obdobou naší daně z příjmů. Oba tyto systémy jsou popsány ve svém zákoně o dani z příjmů, pouze každý v jiném jazyce. Pro Českou republiku je to Zákon o dani z příjmů č. 582/1992 Sb. a pro Německo je závazný Einkommensteuergesetz (EStG) BGBl. I. S. 3366, 3862.

Praktická část diplomové práce je tvořena čtvrtou kapitolou a je věnována výpočtům čistých mezd dle českého a německého daňového systému, které jsou následně také popsány a vyhodnoceny. Je zde také nastíněno diskutované zrušení superhrubé mzdy

v Česku a zdali by bylo zrušení pro zaměstnance přínosem. V praktické části jsou využívány údaje platné pro rok 2020.

Při zpracování diplomové práce byly použity metody deskripce, komparace a dedukce.

2 Daňový systém v České republice se zaměřením na fyzické osoby

Daně neměly vždy podobu, jakou známe dnes, mají za sebou dlouhou historii. Jejich počátky sahají až do dob středověkého Egypta, Mezopotámie, Izraele a Řecka. Stát vždy musel hradit určité potřeby. např. obranu země a válečné výpravy, nebo provoz panovníkova dvora. Byly také vytvářeny rezervy na „horší“ časy, a tak vznikly dávky z obilí. Všechny tyto potřeby musely být někým hrazeny, a proto bylo nutné vymezit přesně kdo, kdy a v jaké výši má přispívat do společné pokladny. Jednotlivec začal být zavazován k úhradě a zárodek daní byl na světě. Vývoj novodobého českého daňového systému se datuje od počátku 90. let. Od této doby byly provedeny stovky novelizací daňových zákonů, měnily se či úplně rušily některé paragrafy. Časté změny v daňových zákonech způsobovaly, a i nyní způsobují sníženou srozumitelnost jednotlivých paragrafů a také horší přehlednost těchto zákonů.

2.1 Definice a funkce daní

Daň je jeden z mnoha příjmů veřejných rozpočtů. Mezi jejich příjmy řadíme daně, poplatky, půjčky a dary.

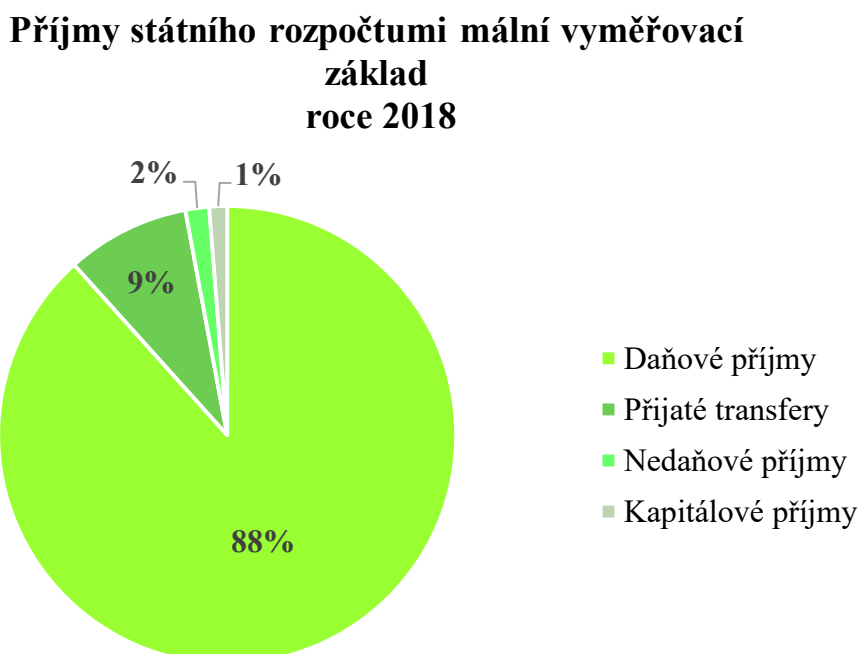
Dle Kubátové je daň definována jako: „*povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti).*“

Tím, že je daň povinná, snižuje se riziko černých pasažérů, kteří výhody jen využívají. Zároveň se odlišuje od příspěvku, který je dobrovolný a je poskytován na určitý účel. Daně jsou vybírány do veřejného rozpočtu, ze kterého se pak platí potřeby společnosti jako celku. Veřejným rozpočtem se rozumí rozpočet státu či obce, kraje nebo státní fond. Část daní České republiky plyne do národního rozpočtu a část skončí v rozpočtu Evropské Unie (dále jen EU). Daň je také charakterizována jako nenávratná. Tato vlastnost ji odlišuje především od půjčky, kdy se majetek po určité době vrací. Další vlastností je neekvivalentnost, kterou se rozumí, že poplatník nemá nárok na protihodnotu ve stejné výši, v jaké platil daň. V době placení daně nikdo neví, co bude z těchto

prostředků hrazeno. Proto je daň neúčelová. Od svých předchůdkyň se dnešní pojem daně odlišuje tím, že se vždy jedná o peněžní plnění. Mezi daně lze z ekonomického hlediska zařadit i cla, jelikož jsou to neúčelové platby do státního rozpočtu, které se platí v době, kdy zboží nebo služby přechází přes státní hranici. Peněžní částka, která se platí za služby poskytované veřejným nebo i soukromým sektorem se nazývá poplatek. Je charakterizován jako účelový, nepravidelný, nepovinný a nenávratný. Jako příklad lze uvést poplatek za vystavení pasu nebo místní poplatky do rozpočtů krajů a obcí. Přestože jsou u nás vybírány jako poplatky, v jiných zemích se mohou označovat jako místní daně, protože mají všechny jejich rysy. Dalším příjmem veřejného rozpočtu je půjčka. Patří mezi úvěrové příjmy a na rozdíl od daně nebo poplatku je návratná včetně naběhlého úroku. Je také nepovinná, nepravidelná platba, která může být placena za určitým účelem nebo je neúčelová. Posledním námi uvedeným příjmem veřejného rozpočtu je dar, který může mít i nepeněžní podobu. Je to dobrovolná a nenávratná platba účelového i neúčelového charakteru.

Jak můžeme vidět na obrázku 2.1, daňové příjmy jsou nejvýznamnější částí státního rozpočtu (asi 88 %), naopak zanedbatelnou částí státního rozpočtu jsou kapitálové příjmy (asi 1 %).

Obr. 2.1 Příjmy státního rozpočtu ČR v roce 2018

Zdroj: vlastní úprava (<https://monitor.statnipokladna.cz/2018/statni-rozpocet/#prehled>)

Daně plní také řadu funkcí, protože jsou nedílnou součástí ekonomické politiky státu. Mezi ty nejdůležitější patří:

- fiskální,
- alokační,
- redistribuční,
- stimulační a
- stabilizační.

Jako primární funkci můžeme označit funkci **fiskální** a zkráceně lze říci, že vybrané finanční prostředky z daní naplňují veřejný rozpočet. Tato funkce musí být u daní vždy zachována. Existují však ještě další funkce, které nesmí být ignorovány, jinak by to mohlo mít negativní makroekonomický a mikroekonomický dopad.

Alokační funkce znamená, že se finanční prostředky dostanou na potřebné místo. Stát může poskytovat tzv. nepřímou daňovou úlevu, kdy prostřednictvím daňových úlev poskytuje zvýhodnění, nebo usměrňuje preference spotřebitelů.

Další funkce daní spočívá v přerozdělování důchodů od bohatších k chudším. Nazýváme ji funkcí **redistribuční**. Jde o snižování rozdílů v důchodech mezi jednotlivými subjekty nebo v podnikatelské sféře k redistribuci mezi bohatšími a chudšími regiony. Stát prostřednictvím transferů zvyšuje příjmy chudých. Platí zde pravidlo, že čím vyšší základ daně, tím vyšší příjem a tím vyšší platba daně. Jelikož jsou daně vnímány mezi ekonomickými subjekty jako újma, hledají se různé způsoby, jak daňovou povinnost nejvíce snížit či úplně omezit. Stát se snaží činnost ekonomických subjektů pozitivně **stimulovat** tím, že jim poskytuje různé formy daňových úspor a podpor (např. snížení základu daně z příjmů o ztrátu z podnikání). Příkladem daňové podpory jsou „daňové prázdniny“, čímž je umožněno snížení daně konkrétní osobě po splnění určitých podmínek (zvýšení investic, zavedení nové technologie, vytvoření nových pracovních míst, apod.). Existuje ale i negativní stimulace a jako příklad si můžeme uvést vyšší spotřební daň u alkoholických nápojů a cigaret, která má za cíl zredukovat požívané množství těchto zdraví škodlivých výrobků. Poslední z uvedených funkcí daní je funkce **stabilizační**, která úzce souvisí s funkcí stimulační. Hovoříme o ní často v souvislosti s cyklickými výkyvy v ekonomice. V období konjunktury je do veřejných rozpočtů odčerpáváno více finančních prostředků a vytváří se tzv. rezerva na „horší časy“. Tím se snaží zabránit přehřátí ekonomiky. Naopak, v období stagnace

přitéká do veřejných rozpočtů relativně méně finančních prostředků a daně pomáhají ekonomiku nastartovat.

2.2 Klasifikace daní

Existuje celá řada třídění daní, a to od základních až po různé specifické klasifikace. Nejznámější a nejzákladnější třídění je podle vazby na důchod poplatníka (podle dopadu):

- **daně přímé** – jsou vyměřeny na základě příjmů nebo majetku poplatníka. Poplatník jej platí ze svého důchodu a tuto povinnost nelze převést na jiný subjekt. Jako příklad můžeme uvést daně z důchodu a daně majetkové,
- **daně nepřímé** – je zde subjekt, který daň odvádí, ale neplatí z vlastního důchodu, tudíž tuto povinnost převádí na jiný subjekt. Daň je obsažena v cenách zboží a služeb. Existují zde dva subjekty. Poplatník, který daň skutečně platí ve vyšší ceně zboží a služeb a plátce, který odevzdává daň finančními úřady. Mezi nepřímé daně patří daně ze spotřeby a obrátů, daň z přidané hodnoty nebo také cla.

Dále lze daně třídit podle objektu, na který jsou uvaleny:

- **z důchodu (příjmů)** – jsou uloženy na důchody poplatníka (mzdu, rentu, zisk, úroky),
- **ze spotřeby** – zatěžují buď veškerou spotřebu, nebo jen vybrané skupiny výrobků,
- **z majetku** – zdaňuje se movitý majetek i nemovitosti, včetně jeho držby či nabytí.

Jsou také známy **daně z hlavy** nebo **daně výnosové**, které jsou placeny podnikajícími subjekty, avšak tento typ daně v České republice nenajdeme.

Daně můžeme klasifikovat také podle charakteru veličiny, z níž se tato daň platí:

- **kapitálové** – jsou uvaleny na stavovou veličinu. Z názvu je již patrné, že jde o určité množství, zásobu, stav a zjišťuje se k určitému okamžiku (dni). Může se jednat o množství zboží na skladě, množství peněz na účtu apod. Řadí se tady daně z majetku,
- **běžné** – u těchto daní je objektem toková veličina, která vyjadřuje určitý tok nebo přesun. Tato veličina se zjišťuje za časový úsek („od do“) jímž je rok, měsíc apod. Příkladem je třeba produkt, důchod, přidaná hodnota a spotřeba. Mezi nejdůležitější běžné daně patří daně důchodové, spotřební daň a daň z přidané hodnoty.

Daně třídíme i podle vztahu k platební schopnosti poplatníka:

- **osobní** – berou v úvahu důchodovou situaci poplatníka a jsou adresné. Jedná se o daně důchodové, které jsou placeny fyzickými osobami,
- **in rem (na věc)** – neberou ohled na platební schopnost poplatníka. Jedná se o daně spotřební, z přidané hodnoty a výnosové.

Třídění daní podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu:

- **stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu** – jedná se o daně paušální a daně z hlavy, které subjekty musí platit pouze z důvodu, že existují. Paušální daň bere v potaz platební schopnost poplatníka, a tudíž může být v různé výši. Ani jedna daň nemá distorzní efekt (ani důchodový, ani substituční), protože výši daně nejsou poplatníci schopni nijak ovlivnit,
- **specifické** – někdy se jim také říká jednotkové, protože jejich stanovení závisí na množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu (např. počet litrů čistého alkoholu). Patří mezi ně daně spotřební ale i daně pozemkové a domovní, které se stanovují podle rozlohy pozemku nebo velikosti užívané plochy,
- **ad valorem** (k hodnotě) – stanovují se dle ceny zdaňovaného základu. Řadí se mezi ně daň z přidané hodnoty nebo daň obrátová. Rovněž zde patří i daň důchodová nebo výnosová.

Třídění daní podle daňového určení (podle rozpočtu, do kterého plynou):

- **státní** – daně plynoucí do státních rozpočtů. Ve federálních státech jsou tyto daně označovány jako federální,
- **municipální** – plynoucí do rozpočtů měst,
- **vyšších územněsprávních celků** – plynoucí do rozpočtů krajů, nebo u federálních států plynou do jednotlivých států federace,
- **svěřené** – daně placené celostátně, které plynou do nižších úrovní vládních rozpočtů.

Dalším velice důležitým členěním daní je klasifikace podle stupně progrese, který souvisí s požadavkem spravedlnosti. Aby mohla být posouzena spravedlnost zdanění, je dobré vědět, zda relativně vyšší daň platí bohatí nebo chudí. Pro určení progrese nás zajímá, jak se mění míra zdanění s růstem důchodu, a to buď celkově nebo u jednotlivých daní.

Daně lze tedy rozlišit na:

- **proporcionální** – míra zdanění se s růstem důchodu poplatníka nemění. Poplatník platí daň jako stále stejné % svého důchodu, bez ohledu na jeho výši. Platí, že podíl daně na důchodu je konstantní,
- **progresivní** – u této daně roste míra zdanění na rozdíl od předešlé daně s růstem důchodu. Čím víc důchod poplatníka roste, tím vyšší daň odvádí ze svého důchodu. Platí, že podíl daně na důchodu je rostoucí funkcí. Příkladem může být důchodová daň,
- **regresivní** – míra zdanění s růstem důchodu klesá. Čím vyšší důchod poplatník má, tím platí nižší daň. Podíl daně na důchodu je klesající funkcí.

2.3 Daňové zásady

Daňové zásady vycházejí ze čtyř daňových kánonů Adama Smithe a jsou definovány jako požadavky na dobrý daňový systém a na jednotlivé daně. Smithovy kánony obsahovaly požadavky, které jsou uznávány dodnes (spravedlnost, efektivnost, právní perfektnost a průhlednost). Postupem času však současní autoři postupně rozváděli jednotlivé body. My si níže uvedeme současná kritéria „dobrých daní“:

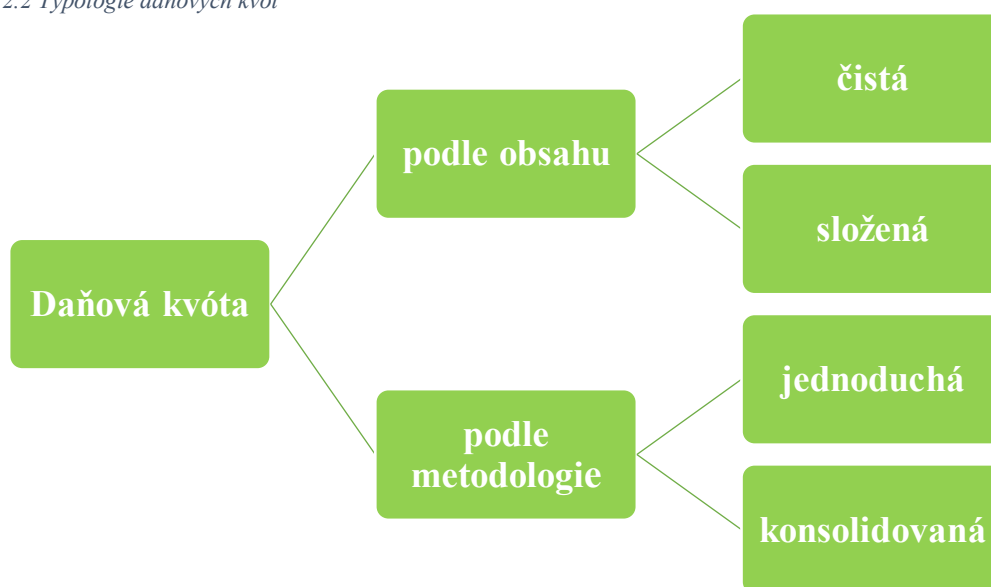
1. **efektivnost** – toto kritérium by mělo zajistit, aby daně nezpůsobovaly velké distorze a nevedly poplatníky k substituci zboží nebo k jiným činnostem, které nejsou daněmi zatíženy. Mohlo by to ohrozit efektivní alokaci zdrojů v ekonomice. S daněmi jsou spojeny administrativní náklady, které je nutno udržovat na optimální úrovni,
2. **pozitivní vlivy na ekonomické chování subjektů, resp. omezení negativních vlivů** – daně mají podporovat ochotu lidí pracovat, spořit a přijímat podnikatelská rizika a nepůsobit negativně vzhledem k ekonomickému růstu,
3. **spravedlnost** – hlavní roli zde hraje redistribuční efekt, který by se měl postarat o rovnoměrnější rozdělení důchodů než jaké je dáno podmínkami na trhu. Požadavek na spravedlnost by měl být naplněn správným výběrem kritéria (prospěchu nebo platební schopnosti) a daňové základny („co má být zdaněno“),
4. **správné působení na makroekonomické agregáty** – daně jsou součástí makroekonomické politiky a mohou být jejich stabilizátory, jestliže působí na celkovou efektivní poptávku,

5. **právní perfektnost a politická průhlednost** – tato zásada by měla zajistit, aby daňoví poplatníci měli jasně nastaveny pravidla pro placení daní a nebyli vydáni napospas úřadům. (Kubátová, 2018)

2.4 Daňová kvóta

Jedná se o nejznámější ukazatel daňového zatížení obyvatel, který slouží i k mezinárodnímu srovnávání. Daňová kvóta se vypočte jako poměr celkových příjmů všech daní a odvodů daňového charakteru, které plynou do veřejných rozpočtů, k hrubému domácímu produktu (HDP) v běžných cenách. HDP je klíčový ukazatel, který znázorňuje efektivnost dané ekonomiky. Představuje tržní hodnotu všeho zboží a služeb vyprodukovaných za dané období v dané ekonomice. Existují různá pojetí daňové kvóty, záleží na sumě daní vybraných na území určitého státu, která se zahrnuje do čitatele zlomku. Tato pojetí jsou nastíněna na obrázku 2.2.

Obr. 2.2 Typologie daňových kvót

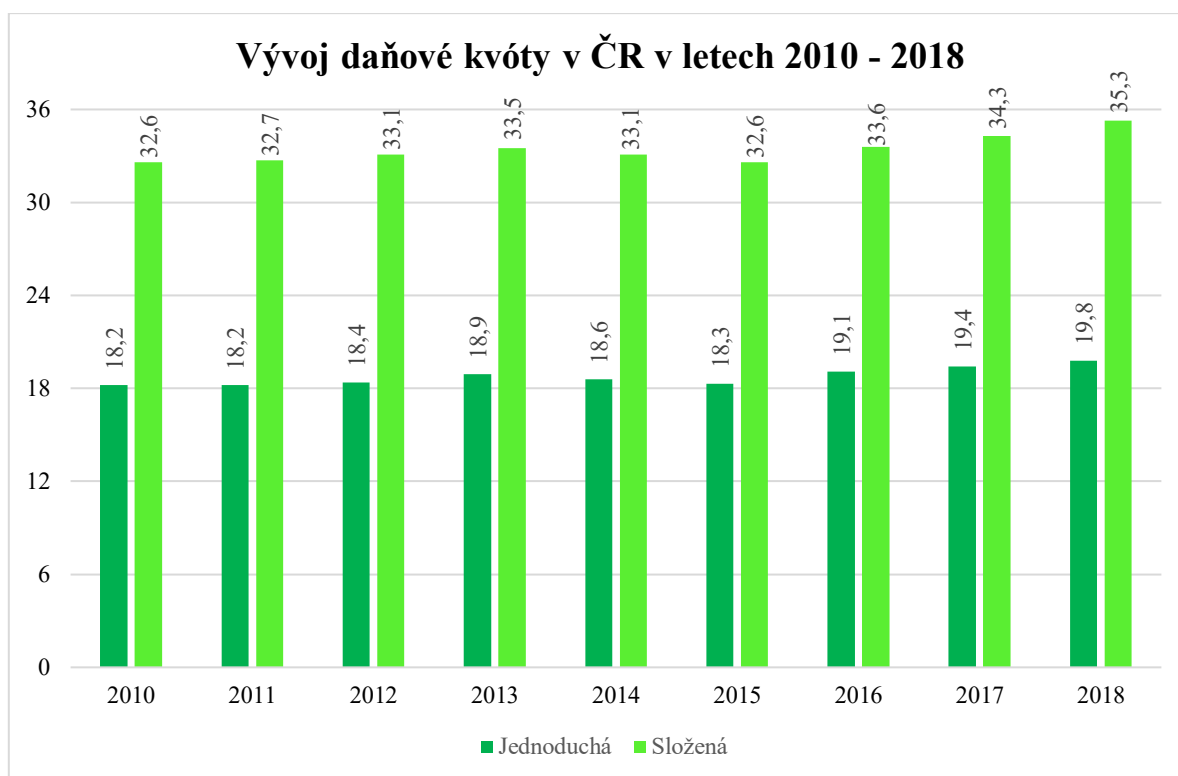

Zdroj: vlastní úprava (Vančurová, Lachová 2018)

Obě členění na sobě vzájemně nejsou závislá, čistá daňová kvóta tedy může být jednoduchá i konsolidovaná a složená může být taktéž konsolidovaná a jednoduchá. **Čistá daňová kvóta** zahrnuje pouze daně v právním slova smyslu, **složená** pak i další povinné odvody daňového charakteru (např. zdravotní a sociální pojištění). Díky tomu má vyšší vypovídající schopnost. Druhé členění podle metodologie je trochu obtížnější. Jednoduchá (čistá i složená) je matematický součet všech plateb plynoucích do veřejných

rozpočtů patřících do příslušné kvóty. Pomíjí se zde skutečnost, že některé zdaňované výdaje hrazené z veřejných rozpočtů, jsou znovu zdaňovány a putují zpět do těchto rozpočtů. Tomuto duplicitnímu zdaňování má zabránit **konsolidovaná daňová kvóta**, která je lepším zobrazením podílu veřejných rozpočtů na HDP. Kromě tohoto souhrnného ukazatele jsou ještě dílčí daňové kvóty ukazující na daňový mix příslušné země (poměr přímých a nepřímých daní), které vycházejí z metodiky OECD a tabulka klasifikace daní je Přílohou č. 1. Vývoj jednoduché a složené daňové kvóty ČR je znázorněn na obrázku 2.3.

Obr. 2.3 Vývoj daňové kvóty v ČR

Zdroj: vlastní úprava (Státní rozpočet 2019 v kostce)

Z obrázku 2.3 je patrné, že jednoduchá i složená daňová kvóta se v průběhu let vyvíjela většinou rostoucím tempem, až na některé výjimky. U jednoduché daňové kvóty byl zaznamenán pokles v letech 2014 a 2015 a u složené daňové kvóty to bylo také v těchto letech.

S daňovou kvótou úzce souvisí ukazatel známý jako „den daňové svobody“, kterým je den v roce, kdy obyvatelé obrazně přestávají pracovat na stát (u 100 % zdanění) a začínají vydělávat na sebe (u nulového zdanění). Jen pro zajímavost, v roce 2019 byl dnem daňové svobody 23. červen. Dle vypočtených údajů uvedených v článku

společnosti Deloitte, daňoví poplatníci pracovali na odvod daní 174 dní, což je o jeden den méně než v roce 2018. Němci by na tom měli být podobně jako Češi. Nejvíce dnů budou na stát pracovat poplatníci ve Francii, naopak nejméně v Rumunsku či Bulharsku.¹

2.5 Přímé daně

Jak jsme si již uvedli výše, daně lze různě třídit. Okrajově jsme se již zmínili o nejznámějším a nejzákladnějším třídění, a to na přímé a nepřímé daně.

Přímé daně se dělí na:

- **důchodové**
 - daň z příjmů fyzických osob,
 - daň z příjmů právnických osob,
- **majetkové**
 - daň z nemovitých věcí,
 - z pozemků,
 - ze staveb a jednotek,
 - daň z nabytí nemovitých věcí.

Od roku 2014 již mezi přímé daně nepatří daň dědická a darovací. Dary jsou začleněny do daní z příjmů jako bezúplatná plnění a příjmy z dědictví jsou od daně osvobozeny. U přímých daní je předem známý subjekt, který bude tuto daň platit. Daň se odvádí z příjmů nebo majetku poplatníka, který je zároveň plátcem. Často se využívají jako nástroj regulace. Působí negativně na nabídku práce a úspory. Poplatníkovi daně odebírají část pracovního důchodu, který pak bude ochoten méně pracovat a více si užívat volný čas. U úspor to funguje úplně stejně, sníží se v důsledku zdanění a tím se sníží i užitek, který poplatník očekává. Přímé daně v jednotlivých státech zastávají nemalou část rozpočtových příjmů, z nichž nejvýznamnější jsou důchodové daně, tj. daň z příjmů FO nebo daň z příjmů PO. V průběhu posledních deseti let se podíl těchto daní na daňových mixech států snižuje, což se týká i České republiky.

¹ <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/cze-tz-den-danove-svobody-bude-23-cervna-2019.html>

2.6 Daň z příjmů fyzických osob

Jedná se o nejznámější daň a nejméně oblíbenou, která byla zavedena ve Velké Británii roku 1799. Skládá se z pěti dílčích základů daně dle jednotlivých druhů zdanitelných příjmů (příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy) a zdanění by mělo postihovat všechny příjmy stejně. Pojem příjem lze chápat jako příjem peněžní i nepeněžní. Výši daně poplatník pocítí při výplatě mzdy nebo platu, popř. na konci zdaňovacího období při podávání daňového přiznání.

Existují i tzv. daňové oázy, kde se daň z osobních důchodů neplatí. Jedná se např. o Bahamy, Island, Kuvajt, Omán, Saudskou Arábii, Sjednocené arabské emiráty a Uruguay. Sazba daně je v ČR v současné době lineární, avšak ne vždy tomu tak bylo. Do roku 2008 šlo o sazbu progresivní. Nyní je sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 % a v případě vyšších výdělků se zavedla v roce 2013 další sazba daně, tzv. solidární zvýšení daně, které činí 7 %. Hlavním požadavkem na solidární daň je redistribuce důchodu tzn. přerozdělování příjmů od bohatých k sociálně slabším (aby zaměstnanec přispíval i humanitárním organizacím). Nyní si podrobněji charakterizujeme zdaňování příjmů ze závislé činnosti - § 6, neboť jsou základem tématu mé diplomové práce a patří právě do této oblasti.

2.6.1 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti vznikají z pracovněprávního či obdobného vztahu, jsou u nás upravovány zákoníkem práce a navazujícími právními předpisy. Jako pracovněprávní vztah lze označit pracovní poměr (na dobu určitou i neurčitou), nebo dohody o práci konané mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti). V zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen zákon o dani z příjmů) jsou v § 6, odst. 1 uvedena plnění, která se považují za příjmy ze závislé činnosti. Jedná se o příjmy z pracovněprávního a obdobného poměru, funkční požitky, další příjmy a odměny.

Příjmy ze závislé činnosti jsou již několik let definovány jako: *„Plnění v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce a plnění v podobě funkčního požitku. Dále mezi ně*

patří příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisty komanditní společnosti a odměny člena orgánu právnické osoby, likvidátora. “

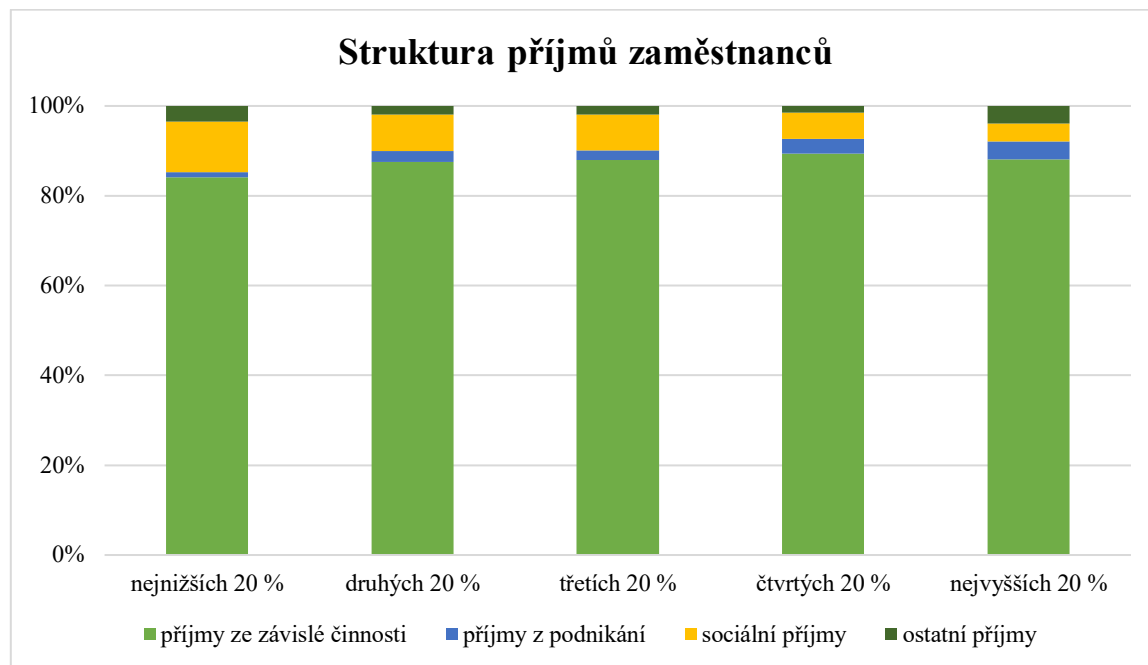
Za funkční požitky se považují funkční platy představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců ať už se jedná o současný nebo dřívější výkon funkce, s výjimkou platu prezidenta republiky včetně náhrad souvisejících s výkonem jeho funkce. Dále zde patří i odměny za výkon funkce, které opět plynou ze současného nebo dřívějšího výkonu funkce, a to v orgánech obcí a jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, spolcích a zájmových sdruženích odborných organizací, komorách nebo jiných orgánech a institucích. Za funkční požitky se naopak nepovažují příjmy znalců a tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů a rozhodců za činnost vykonávanou podle zvláštních předpisů.

Součástí příjmů zaměstnance je také hodnota motorového vozidla, které je poskytováno bezplatně zaměstnavatelem jak ke služebním, tak i soukromým účelům. Tento benefit zvýší zaměstnanci základnu, ze které se počítá daň, zdravotní a sociální pojištění. Za příjem se tedy považuje 1 % ze vstupní ceny (včetně DPH) vozidla za každý započatý kalendářní měsíc, kdy je vozidlo k výše uvedeným účelům poskytováno. Je důležité vzít na vědomí, že nezáleží na tom, zda zaměstnanec služební automobil k soukromým účelům v daném měsíci použije, ale zda mu byl k těmto účelům poskytnut. Pokud by 1 % ze vstupní ceny bylo méně než 1 000 Kč, považuje se za příjem částka 1 000 Kč. Je-li poskytnuto zaměstnavatelem zaměstnanci v průběhu kalendářního měsíce více vozidel za sebou, do příjmu se pak zahrne 1 % z nejvyšší vstupní ceny vozidla. Další variantou je poskytnutí více motorových vozidel zároveň. V tomto případě je příjmem zaměstnance 1 % z celkové sumy vstupních cen motorových vozidel, které slouží ke služebním i soukromým účelům. Pokud dojde ke zvýšení vstupní ceny technickým zhodnocením, 1 % se počítá ze zvýšené vstupní ceny vozidla.

Jak jsme si již výše uvedli, zdaňování příjmů ze závislé činnosti pocítuje největší počet poplatníků, neboť právě tento druh příjmů je pro většinu z nich hlavním příjmem. Příjmy ze závislé činnosti jsou tzv. nákladové položky. Součástí těchto příjmů jsou i povinně odváděné platby jak z pohledu zaměstnance, tak i zaměstnavatele. Jakou část

celkových příjmů představují příjmy ze závislé činnosti a jakou část ostatní příjmy můžeme názorně vidět na obrázku 2.4.

Obr. 2.4 Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech zaměstnanců

Zdroj: vlastní úprava dle ČSÚ, <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf>

Podíl příjmů ze závislé činnosti od nejnižší příjmové skupiny roste a je tedy největším druhem příjmů, naopak ostatní druhy příjmů nejsou pro příjmové skupiny až tak významné. Sociální příjmy mají klesající tendenci a lze tedy konstatovat, že vyšší příjmové skupiny volí různorodější skladbu příjmů. U nejvyšší příjmové skupiny si lze povšimnout poklesu příjmů ze závislé činnosti a sociálních příjmů a růstu příjmů z podnikání a ostatních příjmů.

2.6.2 Příjmy vyňaté ze zdanění

Základní informace o těchto příjmech najdeme v § 3 odst. 4 zákona o daních z příjmů. Navazujícím je § 6 odst. 7 kde se podrobněji pojednává o tom, které příjmy ze závislé činnosti nejsou předmětem daně. Příjmy, které nejsou předmětem daně obvykle závisí přímo na výkonu práce. Prvním případem jsou náhrady cestovních výdajů, které souvisí s výkonem závislé činnosti a jsou vypláceny do výše stanovených limitů upravených zákoníkem práce. Do cestovních výdajů patří výdaje na ubytování, dopravu, prokázané vedlejší výdaje (např. parkovné, čištění a praní oděvů) a stravné.

Dalším druhem příjmů, které nejsou předmětem daně je hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů. Mezi částky, které zaměstnavatel musí zaměstnanci proplatit a jsou vyňaty ze zdanění patří také výdaje, které zaměstnanec uhradil za zaměstnavatele jeho jménem (např. nákup drobného materiálu k dokončení opravy v bytě zákazníka). Další náhradou zaměstnavatelem vyplacenou je náhrada za opotřebení vlastního náradí a zařízení.

2.6.3 Osvobozené příjmy

O osvobozených příjmech se zmiňuje § 6 odst. 9 zákona o daních z příjmů. Osvobození znamená, že se z určitých příjmů daň nevybírám, resp. není možné je zahrnout do základu daně. U některých osvobození je nutné dodržovat stanovené limity, neboť po překročení dochází ke zdanění celé částky. Lze je také chápat jako zaměstnanecké benefity. Mezi osvobozené příjmy patří nepeněžitě plnění zaměstnavatelem poskytnuté na odborný rozvoj zaměstnanců, popř. jejich rekvalifikaci, který je v souladu s předmětem činnosti zaměstnavatele (např. jazykové kurzy). Další položkou je stravování a pitný režim. Pro poskytování nealkoholických nápojů na pracovišti platí určité podmínky a nesmí se zaměnit s pojmem ochranné nápoje, které nejsou na rozdíl od pitného režimu předmětem daně.

Dalším případem osvobození je nepeněžitě plnění poskytované z FKSP, ze sociálního fondu, zisku po zdanění nebo plnění na vrub nedaňových výdajů (nákladů) pro zaměstnance či jejich rodinné příslušníky (např. poskytnutí rekreace a zájezdu osvobozeno max. 20 000 Kč za zdaň. období). Následujícím osvobozeným příjmem, který může zaměstnavatel poskytnout zaměstnanci v přímé spojitosti s pracovním výkonem, je přechodné ubytování v místě výkonu práce, přičemž obec pro ubytování nesmí být shodná s trvalým bydlištěm zaměstnance. Maximální částka, která je osvobozena od zdanění a pojistného činí 3 500 Kč za měsíc. Přechodné ubytování nelze zaměnit s pojmem ubytování při pracovní cestě.

Od daně je rovněž osvobozeno nepeněžitě plnění do výše 2 000 Kč ročně poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci z FKSP, ze sociálních fondů, zisku po zdanění nebo jako nedaňový náklad. Nepeněžitým příjmem ve skupině osvobozených příjmů je rovněž bezúročné půjčení prostředků na pevně stanovený účel, např. vlastní

bydlení zaměstnance, přičemž samotné osvobození se vztahuje na úroky z bezúročných zápůjček, a to až do výše 300 000 Kč od jednoho zaměstnavatele. V této souvislosti lze také zmínit sociální výpomoc, která je na rozdíl od zápůjčky nevratná a zaměstnavatel ji poskytuje zaměstnanci v situaci, kdy je v jeho okolí vyhlášen stav nouze zapříčiněný živelní pohromou, ekologickou nebo průmyslovou havárií. Limit částky je 500 000 Kč ročně. Osvobozené příjmy jsou velice obsáhlým tématem, které zahrnuje ještě např. odstupné v hornictví v případě dlouhodobé nezpůsobilosti k výkonu práce, příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění nebo životní pojištění atd. A jako poslední bychom si již uvedli zvýhodnění ve formě bezplatných nebo zlevněných jízenek zaměstnancům či jejich rodinným příslušníkům, jejichž zaměstnavatel je provozovatelem veřejné dopravy.

2.6.4 Základ daně a vyměřovací základ zaměstnance

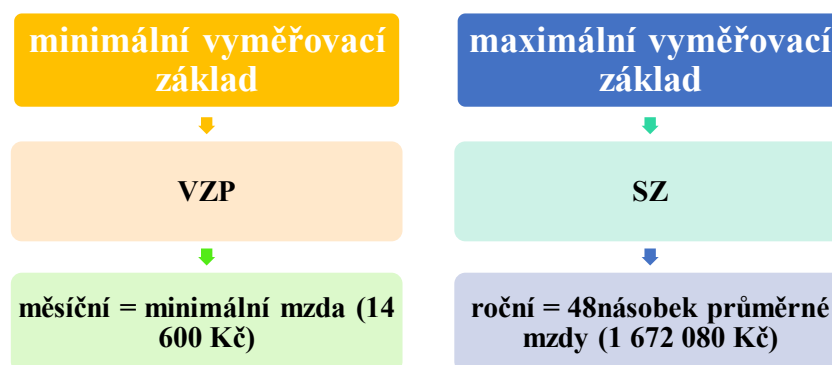
Základ daně je upraven v § 6, a to konkrétně v odst. 12 zákona o daních z příjmů. Do základu daně se počítají příjmy ze závislé činnosti navýšené o „povinné pojistné“ (zahrnuje sociální pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a zdravotní pojištění) placené zaměstnavatelem. Jedná se o tzv. superhrubou mzdu, která byla zavedena v roce 2008. Již od roku 2015 vládní koalice usiluje o zrušení tohoto nadměrného zdanění. V současné době tohle téma řeší Ministryně financí, která by chtěla od roku 2021 zrušit superhrubou mzdu a navýšit sazbu daně z 15 % na 19 %. V případě zachování 15procentního zdanění by státní rozpočet tak přišel zhruba o 75 miliard korun.

V současnosti je sazba daně ve výši 15 % z 1,338násobku hrubé mzdy, což je při přepočtu z hrubé mzdy zdanění ve výši 20,1 %. Základem daně by se tak po zrušení superhrubé mzdy stala jen hrubá mzda a díky snížení sazby daně na 19 %, by se zvýšila i čistá mzda zaměstnance. Od 1. 7. 2019 byla snížena sazba nemocenského pojištění z 2,3 % na 2,1 %, a to spolu se zrušením karenční doby. Do tohoto data byla výše koeficientu 1,34. Tato změna se týká odvodů zaměstnavatelů a na zaměstnance to nemá žádný dopad. V praktické části diplomové práce si tuto změnu ukážeme na modelovém příkladu.

Vyměřovacím základem zaměstnance je jeho hrubý peněžitý i nepeněžitý příjem, který nesmí zahrnovat příjmy vyňaté z předmětu daně a od daně osvobozené. Pojem vyměřovací základ se používá pro výpočet zdravotního a sociálního pojistného. Pro placení pojistného je nutno rozlišit zdanitelný příjem, který tomuto pojištění podléhá

a který nikoliv (jedná se např. o příjem z dohod konaných mimo pracovní poměr). Vyměřovací základy jsou limitovány jak minimálně, tak maximálně. Proto si pojmy „minimální vyměřovací základ“ a „maximální vyměřovací základ“ uvedeme na obrázku 2.5.

Obr. 2.5 Minimální a maximální vyměřovací základ u zaměstnanců

Zdroj: vlastní úprava dle Vančurová, 2017

Minimální VZ zaměstnance je používán pro výpočet veřejného zdravotního pojištění a jeho základem je minimální mzda (pro rok 2020 je ve výši 14 600 korun). S výpočtem sociálního pojistného se pojí maximální VZ zaměstnance, jehož základem je průměrná mzda. Jedná se o její 48násobek. Maximální vyměřovací základ je stanoven na kalendářní rok. Pokud však zaměstnanec dosáhne u svého zaměstnavatele v průběhu aktuálního roku maximálního VZ, přestane se mu po zbytek měsíců v daném roce srážet sociální pojistné. Zdravotní pojištění je vybíráno po celý rok v plné výši (maximální VZ je pro zdravotní pojištění od roku 2015 zrušen). (Vančurová, 2017)

2.6.5 Sazba daně, solidární zvýšení daně a záloha na daň z příjmů

V ČR byla v letech 1993-2007 sazba daně z příjmů fyzických osob klouzavě progresivní, což znamená, že se základ daně postupně zdaňuje jednotlivými úrovněmi daňové sazby. Od roku 2008 je však tato sazba lineární ve výši 15 %. Významná změna nastala ještě v roce 2013, kdy byl výpočet daně ze základu daně zkomplikován zavedením solidárního zvýšení daně. U solidárního zvýšení daně je sazba také lineární, a to ve výši 7 %. Jde o rozdíl mezi příjmy ze závislé činnosti snížené o sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem a příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, pokud tento rozdíl převyšuje 48násobek průměrné mzdy (pro rok 2020 průměrná mzda činí 34 835 Kč, tzn. $48 \times 34\,835 = 1\,672\,080$ Kč).

Vypočtená 15procentní daň z příjmů, kterou zaměstnavatel sráží zaměstnanci ze mzdy a která je zaokrouhlena na stokoruny nahoru, se odvádí jako měsíční zálohová daň. U zálohy na daň je potřeba také řešit solidární zvýšení daně, a to, pokud měsíční příjmy přesáhnou 4násobek měsíční průměrné mzdy (pro rok 2020 je to $4 \times 34\,835 \text{ Kč} = 139\,340 \text{ Kč}$). V případě, že zaměstnanec podepíše u jednoho zaměstnavatele v měsíci prohlášení k dani z příjmů, může si tuto odváděnou zálohu snížit o různé slevy, kterým se věnujeme níže. Po odečtení slev se tedy jedná o zálohu po slevě.

2.6.6 Daň vybíraná srážkou

Příjmy ze závislé činnosti můžeme zdanit také srážkovou daní. Nejznámější případ, kdy se srážková daň používá, je práce konaná na základě dohody o provedení práce, kdy příjmy z této dohody nepřesáhnou hranici 10 000 Kč za kalendářní měsíc a poplatník nepodepíše prohlášení k dani z příjmů. Dále se srážkovou daní nově zdaňuje také rozhodná částka pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění. Od 1. 1. 2019 se tato rozhodná částka navýšila z 2 500 Kč na 3 000 Kč. Další případy použití srážkové daně najdeme v § 36 ZDP. Základ daně si v tomto případě nelze nijak upravit, a to může občas vést k nespokojenosti poplatníka. Srážková daň činí 15 % a zaokrouhluje se na celé koruny dolů, stejně tak i základ daně. Se srážkovou daní se pojí také různé výhody např. není nutné podávat daňové přiznání v případě, že zaměstnanci plynou příjmy současně od více zaměstnavatelů. Tím dochází ke snížení administrativních nákladů. V případě nespokojenosti lze dodatečně podepsat prohlášení k dani z příjmů a zaměstnavatel tuto skutečnost zohlední při ročním zúčtování daně. Prebytek na dani bude vrácen poplatníkovi. Ještě existuje i jiné řešení, že si poplatník podá daňové přiznání sám a uvede v něm všechny příjmy plynoucí z dohod o provedení práce. Dále u srážkové daně odpadá nutnost solidárního zdanění, jelikož příjmy podléhající této dani se nezahrnují do dílčího základu daně podle § 6.

2.6.7 Slevy na dani

Slevy na dani ovlivňují přímo vypočtenou daň. Přímé působení znamená, že se od vypočtené daně rovnou odečítají. Využitím slev lze vypočtenou daň snížit až na nulovou hodnotu.

Dělíme je na:

- **Standardní**

- Sociální
 - na poplatníka,
 - na vyživovanou osobu.
- Pro zaměstnavatele
 - na zaměstnance se zdravotním postižením,
 - na zaměstnance s těžším zdravotním postižením.
- Na evidenci tržeb.

- **Nestandardní**

- na umístění dítěte.

Každý poplatník, který podepíše prohlášení poplatníka, má nárok na základní slevu, a tou je sleva na poplatníka. Lze ji uplatnit pouze u jednoho zaměstnavatele a je možno ji uplatnit, i když nepodepsal prohlášení na začátku měsíce, ale až v jeho průběhu. U dalších slev musí být vždy splněny rozhodné podmínky na začátku měsíce. I zde však existují dvě výjimky, kdy si lze slevu uplatnit již v průběhu kalendářního měsíce. Je to v případě narození dítěte, nebo osvojení, nebo převzetí do péče nahrazující péči rodičů a dále pak počátek soustavné přípravy vyživovaného dítěte na budoucí povolání. Sleva na studenta může být uplatněna pouze poplatníkem, jenž se soustavně připravuje na budoucí povolání. Jednou z podmínek je věk studenta, a to méně než 26 let. U slevy na druhého z manželů je podmínkou, že příjmy druhého z manželů nepřekročí hranici 68 000 Kč za zdaňovací období (1 rok). Do příjmu manžela/manželky se započítávají zdanitelné příjmy včetně příjmů tvořící samostatné základy daně, osvobozené příjmy včetně starobního a invalidního důchodu, peněžité pomoci v mateřství, nemocenské atd. Daňové zvýhodnění na děti si může uplatnit jen jeden z poplatníků, který žije s dítětem ve společné domácnosti a má vůči němu vyživovací povinnost. V případě, že vypočtená daň nebyla dostatečně vysoká, aby mohla být využita celá sleva na dítě, vzniká tzv. daňový bonus, kdy má poplatník právo požadovat po státu, aby mu zbývající část doplatil. O vyplacení daňového bonusu lze požádat jen v případě, že hrubé příjmy v dílčích základech daně dle § 6 až § 9 ZDP dosahují v roce 2020 za zdaňovací období částky

87 600 Kč a daňový bonus činí minimálně 100 Kč a maximálně 60 300 Kč ročně. (Vančurová, Láchová, 2018). Pro větší přehlednost uvádíme slevy v tabulce 2.1.

Tab. 2.1 Přehled slev na dani a jejich výše

Druh slevy	Roční	Měsíční
Sleva na poplatníka	24 840 Kč	2 070 Kč
Sleva na manželku/manžela	24 840 Kč	pouze roční uplatnění
Manželka/manžel - držitel průkazu ZTP/P	24 840 x 2 = 49 680 Kč	pouze roční uplatnění
Sleva na invaliditu I. a II. stupně	2 520 Kč	210 Kč
Sleva na invaliditu III. Stupně	5 040 Kč	420 Kč
držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč	1 345 Kč
sleva na studenta	4 020 Kč	335 Kč
sleva za umístění dítěte - "školkovné"	14 600 Kč	pouze roční uplatnění
daňové zvýhodnění na vyživované dítě		
Jedno dítě	15 204 Kč	1 267 Kč
Druhé dítě	19 404 Kč	1 617 Kč
Třetí a další dítě	24 404 Kč	2 034 Kč

Zdroj: vlastní úprava dle Mzdy 2019

V poslední době se spekuluje o omezení slevy na nepracující manželku. Toto částečné zrušení by se mělo týkat pouze „bohatých“, jejichž manželky nepracují z důvodu, že manžel vydělává dostatek peněz. Naopak sleva by zůstala těm, kteří jsou na rodičovské dovolené a osobám, které pečují o seniora nebo zdravotně postiženého. Ministryně financí uvedla, že by o slevu přišlo asi 76 tisíc lidí a do státní pokladny by to přineslo až 1,9 miliardy korun. Sleva bude nejspíše zachována, jelikož stát by měl ke všem přistupovat stejně, bez rozdílu.²

2.6.8 Roční zúčtování

Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění lze provést v případě, že zaměstnanec nemá povinnost podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob, měl příjmy od jednoho nebo více zaměstnavatelů postupně v kalendářním roce, podepsal prohlášení k dani a o zúčtování zažádá svého posledního (současného) zaměstnavatele (plátce) nejpozději do 15. února následujícího roku. Zaměstnavatel roční zúčtování neprovede, pokud mu zaměstnanec neposkytne potřebné podklady, a to potvrzení

² <https://www.finance.cz/528716-zruseni-danove-slevy-na-manzela/>

o příjmech od ostatních plátců, zaplacené zálohy na daň, částky slev a daňového zvýhodnění, které si chce uplatit a také položky snižující základ daně. V rámci ročního zúčtování mohou nastat případy, jakými jsou daňový přeplatek, nárok na daňovou vratku nebo i daňový bonus. Jedná se o situace, kdy poplatník zaplatil na daních více než by zaplatil při ročním zúčtování. Příčinou může být skutečnost, že zaměstnanec nepracoval po celý rok, nebo má nárok na slevu, která se aplikuje pouze ročně (např. sleva na manžela/manželku, školkovné). V ročním vyúčtování lze také uplatnit nezdánitelné části základu daně, které jsou příčinou vzniku daňové vratky. Tyto tzv. nestandardní odpočty si lze odečíst i v případě, že pracovní poměr netrval po celé zdaňovací období. Přehled nejpoužívanějších nezdánitelných částek základu daně je uveden v tabulce 2.2. Daňový bonus může vzniknout pouze v případě uplatnění daňového zvýhodnění na dítě. Jedná se o situaci, kdy neplatíme státu žádnou daň z příjmu, a naopak peníze od něho ještě získáme. Pokud při ročním zúčtování vznikne u poplatníka, který neuplatňuje daňové zvýhodnění na dítě přeplatek na dani vyšší než 50 Kč, plátce daně jej vrátí poplatníkovi nejpozději ve mzdě za březen (Kolektiv autorů, Daň z příjmů 2019).

Tab. 2.2 Přehled nezdánitelných částek základu daně

Nezdánitelné části základu daně	Limit
Bezúplatná plnění	15 % ze základu daně (maximum) 2 % ze základu daně nebo 1 000 Kč (minimum)
Úroky z úvěru poskytnuté na bytové potřeby	Max. 300 000 Kč ročně
Příspěvky na penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření	Snížené o 12 000 Kč, Max. výše činí 24 000 Kč
Pojistné na soukromé životní pojištění	Max. do výše 24 000 Kč
Členské příspěvky odborové organizaci	1,5 % ze zdánitelných příjmů, max. 3 000 Kč za zdaňovací období
Úhrada za zkoušky ověřující další vzdělávání	10 000 Kč ročně (OZP 13 000 Kč, ZTP/P 15 000 Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Existují i případy, kdy zaměstnavatel nemůže za své zaměstnance vyřešit daňové záležitosti formou ročního zúčtování a zaměstnanec si musí daňové přiznání za uplynulé zdaňovací období podat u místně příslušného finančního úřadu sám. Jedná se o případy, kdy:

- **pracoval pro dva zaměstnavatele současně** – z obou mezd byla odvedena zálohová daň. V případě, že měl příjmy pouze ze závislé činnosti, může využít jen dvoustránkového daňového formuláře. Dále může nastat situace, kdy si zaměstnanec k hlavnímu pracovnímu poměru občasně přivydělával na dohodu o provedení práce s odměnou do 10 000 Kč a byla odváděna srážková daň, u které není povinností podat daňové přiznání. V případě jeho podání, však může vzniknout nárok na daňovou vratku, což je pro zaměstnance výhodnější. Je pak na zvážení zaměstnance, zda toto přiznání podat, či nikoliv,
- **platil solidární daně** – povinnost podat daňové přiznání je i v případě, pokud má poplatník nadstandardní příjmy, na které se vztahuje odvod solidární daně,
- **měl zároveň příjem se samostatné výdělečné činnosti** – zaměstnanec, který měl v průběhu roku jako další zdroj příjmů příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, musí automaticky podat přiznání k dani z příjmů,
- **měl kapitálové příjmy, příjmy z nájmu nebo ostatní příjmy** – zaměstnanci, kteří mají kapitálové příjmy např. podíly ze zisku z obchodní korporace nebo ze zisku tichého společníka, úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úrokové a jiné výnosy z držby směnek, mají povinnost podat daňové přiznání. Dalším oblíbeným příjmem k zaměstnání jsou příjmy z nájmu, u kterých se vyplňuje příloha číslo dvě v daňovém přiznání. U ostatních příjmů se nejčastěji jedná o případy nesplnění časového testu pro osvobození, a to při příjmu z prodeje nemovitosti, movitých věcí nebo cenných papírů. Taktéž se vyplňuje příloha číslo dvě v daňovém přiznání,
- **měl příležitostné příjmy nad 30 000 Kč** – příležitostné příjmy do 30 000 Kč jsou od daně osvobozeny. Tyto příjmy nesmí v žádném případě vykazovat znaky pravidelně vykonávané činnosti ani samostatné výdělečné činnosti,
- **došlo k předčasnému zrušení životního, penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření** – vzniká zde povinnost dodanit daňové odpočty předešlých let.³

³ <https://www.finance.cz/485116-zamestnanec-danove-priznani/>

3 Zdanění příjmů zaměstnanců ve Spolkové republice Německo

Porovnávanou zemí daňového zatížení zaměstnanců v rámci Evropské unie je Spolková republika Německo (Bundesrepublik Deutschland), zkráceně jen Německo. Jedná se o federativní parlamentní republiku, zastupitelskou demokracii s jednokomorovým parlamentem, který tvoří Německý spolkový sněm. Někdy je chybně za druhou komoru parlamentu považována Spolková rada, která se účastní legislativního procesu, avšak Ústava Spolkové republiky Německo toto označení nepoužívá. Dělí se na 16 spolkových zemí, z nichž Bavorsko a Sasko sousedí se srovnávanou Českou republikou. Prezidentem Spolkové republiky Německo je od roku 2017 Frank-Walter Steinmeier. V minulosti bylo Německo zakládajícím členem Evropských společenství. V současnosti je tato země součástí Evropské unie i Evropské měnové unie, jelikož v roce 2002 euro nahradilo původní německou marku. Aktuální počet obyvatel je 83 mil. a díky tomu je nejlidnatějším státem Evropské unie. Za zmínku také stojí pár makroekonomických údajů. Hrubý domácí produkt (HDP) v běžných cenách za rok 2019 je 3,436 miliard eur, HDP v přepočtu na obyvatele je pak 41,345 euro.

3.1 Daňový systém Německa

Německý daňový systém je velice komplikovaný, ale stejně jako v České republice se dělí na daně přímé a nepřímé.

Mezi přímé daně patří důchodové a majetkové daně. Důchodové daně zahrnují běžnou daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, dále také pro nás neznámou živnostenskou daň, solidární příplatek a církevní daň. Mezi majetkové daně v Německu patří zejména daň z nemovitostí, dědická daň, darovací daň a daň z motorových vozidel. Druhou skupinou jsou daně nepřímé a do těch lze řadit spotřební daň, daň z přidané hodnoty a clo.

Dalším důležitým členěním daní je rozdělení na spolkové, zemské, obecní a společné. Toto členění se využívá při přiřazení daňového příjmu k příslušnému rozpočtu a o tomto rozdělení pojednává čl. 106 Ústavy Spolkové republiky Německo. Jak

vyplývá z názvu, spolkové neboli federální daně plynou do spolkového (státního) rozpočtu. I u zemských daní tomu není jinak a jejich výnos směřuje do rozpočtů zemských. Obecním rozpočtům náleží příjmy z obecních daní. Dále jsou zde ještě daně společné, které se procentuálně rozdělují mezi státní rozpočet, rozpočet zemský a rozpočet obecní. Nejvýznamnější vybíranou daní společnou je daň z příjmů jak fyzických, tak i právnických osob, která se podílí cca 40 % na celkovém výběru daní a její výnosy se přerozdělují do rozpočtů spolkových, zemských a v případě fyzických osob ještě i do rozpočtu obcí.

3.2 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů v Německu je rozdělena na všeobecnou daň z příjmů a srážkovou daň ze mzdy (v Česku je to daň z příjmů ze závislé činnosti).

Jak jsme si již uvedli, jedná se o daň přímou a vztahuje se na všechny fyzické osoby, nikoli na právnické. Je upravena zákonem o dani z příjmů (Einkommensteuergesetz (dále jen EStG), BGBl. I S. 3366, S. 3862) spolu s nařízením o provádění daně z příjmů Einkommensteuer-Durchführungsverordnung (EStDV). Tento zákon pojednává o tom, co všechno je předmětem daně z příjmů, jedná se o příjmy ze zemědělství a lesnictví, z podnikání, ze samostatné výdělečné činnosti, z nezávislé práce, z kapitálových aktiv, z pronájmu a leasingu, z ostatních příjmů.

Rozlišují se zde také pojmy jako omezená a neomezená daňová povinnost, která souvisí s tím, zda má daňový poplatník místo bydliště nebo obvyklé bydliště v Německu, či nikoliv. Za bydliště je považován dům nebo byt, který má daňový poplatník k dispozici. Obvyklým místem pobytu je místo, kde je jednotlivec fyzicky přítomen nepřetržitě, tzn. bez přerušení, po dobu delší než 6 měsíců. Neomezené daňové povinnosti, pro které je zavazující § 1 EStG, podléhají všechny osoby (nezáleží, zda poplatník je nebo není německým občanem), které mají buď bydliště v Německu nebo tam obvykle pobývají. V opačném případě u omezené daňové povinnosti osoby bydliště ani obvyklé bydliště v Německu nemají, přesto ale v této zemi dosahují určitých příjmů. Bližší charakteristiku omezené daňové povinnosti lze najít v § 49 EStG.

3.2.1 Zdanění příjmů z mezd v Německu

Zdanění mezd zaměstnanců podléhá jiným pravidlům než u nás v Česku. Daň ze mzdy, která je formou daně z příjmů (nejedná se o samostatnou daň) je taktéž upravena zákonem o dani z příjmů (EStG), a to konkrétně v § 38 tohoto zákona. Je vybírána zaměstnavatelem z vyplacených mezd zaměstnancům a odvádí se finančnímu úřadu. Tuto povinnost musí zaměstnavatel splnit nejpozději do 10. dne následujícího měsíce.

Předmětem této daně jsou zdanitelné příjmy, které zaměstnanec obdrží ze současného nebo dřívějšího pracovního poměru. Příjmem (§ 19 EStG) se rozumí nejen peněžitá odměna ale také nepeněžitý příjem (např. stravování a ubytování). Zaměstnanci jsou chápáni jako pracující osoby v soukromém nebo veřejném sektoru, které byly nebo jsou v pracovněprávním vztahu. Z toho plyne, že příjem ze zaměstnání pobírají také bývalí zaměstnanci formou starobního nebo invalidního důchodu a dále i pozůstalé osoby, které mají nárok na dávky ze zaměstnání po zemřelém. Za příjmy ze zaměstnání se nepovažují dávky ze zákonného penzijního pojištění. V případě dávek v nezaměstnanosti, jsou tyto od daně osvobozeny.

Dalším nepeněžitým příjmem, stejně jako v České republice, je služební automobil s naftovým či benzínovým motorem využívaný pro soukromé účely. Výše zdanění je 12 % ročně (1 % měsíčně) z katalogové ceny automobilu, která zahrnuje veškeré zvláštní vybavení a DPH. Jestliže zaměstnavatel poskytne zaměstnanci elektromobil, který lze externě nabíjet, vztahuje se na toto vozidlo zvláštní právní předpis, který umožňuje sazbu 0,5 %. Automobil však musí být zakoupen od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021. U hybridních vozidel je to stejné jako u elektromobilů a rovněž zde platí sazba 0,5 %. Vozidlo musí být také zakoupeno ve výše uvedeném období a dojezd u hybridního automobilu na baterii musí být nejméně 40 km a produkce emise oxidu uhličitého při jízdě nesmí nepřesáhnou 50 gramů na kilometr. Pokud tyto podmínky nejsou splněny, platí pro hybridní služební automobily sazba 1 %.

Příjmem pro zaměstnance pracujících u akciových společností je poskytnutí akcie nebo opce zaměstnavatelem. Zdanitelným příjmem není okamžik poskytnutí akcie či opce zaměstnanci, nýbrž okamžik uplatnění opce nebo akcie a jedná se o rozdíl mezi tržní a kupní cenou akcie či opce.

Zvláštností je odměna ředitelů. Za zaměstnance je považován také ředitel, který je generálním ředitelem a členem správní rady. V tomto případě musí být jeho odměna

v daňovém priznání zahrnuta do příjmů ze zaměstnání běžným způsobem. Jestliže je členem dozorčí rady bez jakýchkoliv manažerských povinností, jeho příjem se řadí mezi příjmy z profesionální služby. (Alvarado, 2019)

3.2.2 Osvobozené příjmy

Obdobně jako u nás, i v německých zákonech o daních z příjmů najdeme příjmy od daně osvobozené, a to konkrétně v § 3 EStG, který je velice obsáhlý.

Od daně jsou osvobozeny následující typy příjmů:

- platby ze zdravotního pojištění, úrazového pojištění a pojištění pro případ invalidity a stárání,
- většina plateb sociálního charakteru (např. mateřský příspěvek, podpora v nezaměstnanosti, příspěvek v případě platební neschopnosti, dávky pro zajištění obživy, příjmy za služby spojené s pečovatelskou péčí),
- platby v rámci zákonného důchodového systému a
- stipendia poskytnutá na podporu výzkumu, vědeckého nebo uměleckého vzdělávání nebo na odbornou přípravu.

Za zmínku jistě stojí také § 3b EStG, který pojednává o osvobození příplatků navíc k základní mzdě za nedělní, sváteční nebo noční práci. Noční práce trvá od 20:00 do 6:00. Nedělní práce a práce o svátcích trvá celých 24 hodin příslušného dne. Zákonem uznávané svátky jsou stanoveny platnými místními předpisy. Aby byly příslušné příplatky od daně osvobozeny, musí splňovat procentní výši stanovenou v § 3b odst. 1 EStG. Dále tento paragraf stanovuje, že u noční práce začínající před půlnocí se procentní sazba příplatku v čase od 0:00 do 4:00 zvyšuje na 40 %.

3.2.3 Základ daně

Daň ze mzdy vzniká, jestliže zaměstnavatel vyplácí zaměstnanci mzdu za vykonanou práci. Zdaňovací metodou u příjmů ze zaměstnání je metoda čistého příjmu. Čistý příjem vypočítáme jako hrubý příjem snížený o výdaje, které se používají k dosažení, zajištění nebo udržení příjmů. Tabulka 3.1 znázorňuje postup výpočtu základu daně ze závislé činnosti pro následné uplatnění sazby daně a konečný výpočet daňové povinnosti.

Tab. 3.1 Výpočet základu daně ze závislé činnosti

Příjem ze závislé činnosti
- náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů „Werbungskosten“
= Čistý příjem
Základ daně
- odčitatelné položky - zvláštní výdaje, mimořádné výdaje - nezdanitelná část za dítě
Upravený základ daně

Zdroj: vlastní zpracování dle Bundesministerium der Finanzen, vla, v. Einkommen- und Lohnsteuer, Ausgabe 2019

Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů „Werbungskosten“ jsou definovány v § 9 EStG. Poplatník má na výběr ze dvou variant, a to odečtení výdajů ve skutečné výši nebo paušální částkou. Druhou možnost si může zvolit v případě, že nedokáže vyčíslit skutečnou výši těchto výdajů. Jedná-li se o příjmy ze zaměstnání, platí paušální částka 1 000 EUR. Mezi nejběžnější „Werbungskosten“ patří výdaje, které vzniknou zaměstnanci při dojíždění do zaměstnání. Tyto výdaje jsou limitovány částkou 4 500 EUR za kalendářní rok, přičemž zaměstnanec nesmí používat leteckou dopravu nebo hromadnou dopravu, která je od daně osvobozena dle § 3 odst. 32. Paušální poplatek za nejkratší vzdálenost mezi domovem a pracovištěm je 0,30 EUR za každý celý kilometr. Lze také použít jinou než nejkratší vzdálenost, pokud je pro zaměstnance zjevně pohodlnější a běžně ji používá. Paušální sazbu za vzdálenost může zaměstnanec využít pouze jednou denně. Další výdaje, které se řadí mezi „Werbungskosten“ jsou např. členské příspěvky do profesních sdružení, náklady na pracovní vybavení a pracovní oděvy, část bankovních poplatků, výdaje na hledání nového zaměstnání (telefonní hovory, poštovné, fotokopie dokumentů), náklady na vzdělávání a školení a dále náklady na stěhování. Naopak mezi výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze zahrnout náklady na soukromý život, a to např. výdaje na stravu, oblečení, bydlení nebo reprezentaci.

3.2.4 Odčitatelné položky od základu daně

Vypočítaný základ daně si lze snížit o tyto následující položky:

- **„Altersentlastungsbetrag“** - úlevu ve stáří si mohou odečíst poplatníci, kteří dosáhli 64 let před kalendářním rokem 2005. Tuto položku si lze odečíst ve výši 40 % z mezd, avšak maximálně do výše 1 900 EUR ročně. Procentní sazba z příjmů a maximální odčitatelná částka v eurech postupně každý rok klesají až do roku 2040, kdy by se měly rovnat nule. Jednotlivé procentní sazby a limitní částky v příslušných letech jsou znázorněny v tabulce v § 24a EStG,
- **„Entlastungsbetrag für Alleinerziehende“** – úlevu pro osamělé rodiče si mohou odečíst jednotliví daňoví poplatníci ve výši 1 908 EUR ročně, pokud s nimi v domácnosti žije alespoň jedno dítě a s jeho péčí jsou spojeny přídavky na dítě nebo nezdanitelná částka „Kinderfreibetrag“ (příspěvek). Za každé další dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti se částka zvyšuje o 240 EUR,
- **„Sonderausgaben“** – zvláštní výdaje jsou uvedeny v § 10 EStG a patří mezi ně například:
 - platby výživného na rozvedeného nebo trvale odloučeného manžela/ku až do výše 13 805 EUR ročně,
 - příspěvky na zákonné penzijní pojištění,
 - celoživotní opakující se důchodové dávky založené na zvláštním závazku,
 - výdaje na péči o dítě žijící ve společné domácnosti s poplatníkem ve věku do 14 let, nebo v případě, že dojde k jeho fyzickému nebo mentálnímu postižení před 25. rokem života. Zde si lze odečíst dvě třetiny těchto výdajů, avšak maximální částka je 4 000 EUR ročně za jedno dítě,
 - výdaje na vlastní odborné vzdělávání až do 6 000 EUR za kalendářní rok,
 - 30% poplatků, avšak maximálně 5 000 EUR, za návštěvu školského zařízení dítětem (s výjimkou ubytování, péče o děti a stravování), se kterým souvisí nárok na příspěvek na dítě nebo přídavek na dítě,
 - dary a členské příspěvky politickým stranám až do výše 1 650 EUR pro jednotlivce. V případě, že jsou manželé posuzováni společně, mohou si odečíst maximální částku 3 300 EUR ročně,
 - zaplacená církevní daň, pokud ale nebyla vybírána jako příplatek na daň z kapitálových výnosů,

- **Außergewöhnliche Belastungen** – jedná se o mimořádné výdaje, které vznikají při mimořádných událostech jako jsou výdaje na nemocniční péči, pohřební výdaje. Za mimořádné výdaje lze také považovat výdaje, které vzniknou v důsledku živelné pohromy (např. záplavy, požár). Náklady na rozvod jsou z odpočtu vyloučeny,
- **„Kinderfreibetrag“** – přídavek na dítě je další způsob, jak si snížit daň z příjmů. Přídavek na dítě však není státem vyplácen v penězích, ale nabízí možnost jeho odpočtu od základu daně. Dítě je definováno v § 32 EStG, a tedy za dítě je považováno dítě od data jeho narození až do dovršení 18. roku věku. Slevu na dani si lze uplatnit již v kalendářním měsíci, ve kterém se dítě narodilo až do měsíce, na jehož začátku mu ještě nebylo 18 let. Dále je za dítě chápáno taky dítě, které dosáhlo 18 let, ale ještě nedosáhlo 21 let a není v zaměstnání, je registrovaným uchazečem o zaměstnání u agentury práce v Německu. Dítětem je i v případě, že ještě nedosáhlo 25 let a soustavně se připravuje na výkon budoucího povolání. Dalším případem, kdy si lze odečíst slevu na dítě, je jeho mentální či fyzické postižení, přičemž k tomu postižení musí dojít před dosažením 25 let. V roce 2020 si lze od základu daně odečíst 7 812 EUR u obou rodičů. Pokud jsou rodiče odloučení, mají nárok jen na polovinu přídavku. Celková výše přídavku na dítě se skládá ze dvou částí, a to potřeby na péči o dítě, vzdělávání a odbornou přípravu (pro rok 2020 ve výši 2 640 EUR). Druhá část přídavku, která je vyšší, slouží na zajištění životní úrovně dítěte (pro rok 2020 ve výši 5 172 EUR). Tuto slevu na dítě si mohou odečíst pouze zaměstnanci v daňové třídě I – IV, v daňové třídě V a VI nemají nárok na přídavek na dítě. Rodiče biologického nebo osvojeného dítěte mohou získat příspěvek na dítě. Příspěvek na dítě a přídavek na dítě spolu úzce souvisí a není možné pobírat oboje. Finanční úřad určí, který příspěvek je pro rodiče výhodnější. Příspěvek na dítě se vyplácí měsíčně a je od daně osvobozen. Jeho měsíční výše se odvíjí od počtu dětí. Na 1. a 2. dítě se vyplácí příspěvek ve výši 204 EUR, na 3. dítě 210 EUR, na 4. a další dítě je 235 EUR. Zvýšení těchto příspěvků se plánuje na rok 2021.

Na přídavek na dítě má nárok každý rodič alespoň ve výši 50 %. Sezdání rodiče, kteří mají spolu dítě, mají nárok na plný přídavek. Další skupinou rodičů jsou nesezdání nebo rozvedení rodiče a ti mají nárok pouze na poloviční přídavek, avšak pokud jeden z rodičů nesplní 70 % své vyživovací povinnosti, druhý z rodičů může požádat o převedení celé částky na sebe. Ovdovělí rodiče mají nárok na celou částku od měsíce smrti druhého z rodičů.

- **„Hinterbliebenen-Pauschbetrag“** – pozůstalí si mohou od daně odečíst jednorázovou částku 370 EUR,
- **„Pauschbeträge für behinderte Menschen“** – osoby se zdravotním postižením si mohou jednorázově odečíst částku v rozmezí od 310 EUR do 1400 EUR za rok, přičemž tato částka závisí na trvalém stupni zdravotního postižení. U osob, které jsou bezmocné a nevidomé se paušální částka zvyšuje na 3 700 EUR,
- **„Besondere Bedürfnisse des Kindes“** – v případě kompenzace zvláštních potřeb dítěte, má daňový poplatník možnost si od daně odečíst částku 924 EUR ročně, pokud se vyživované dítě připravuje na budoucí povolání a je ubytováno v zahraničí.

3.2.5 Daňové třídy

Daňové třídy jsou popsány v § 38b EStG a jejich význam záleží na osobním statusu poplatníka, který uplatňuje i v pracovním životě. Podle této informace je poté zařazen do příslušné daňové třídy, kterých je v Německu hned šest. Zaměstnanec samoživitel zaplatí na daních méně než zaměstnanec žijící v manželství. Daňové třídy mají význam pro stanovení daně z příjmů.

- **daňová třída I** – do této třídy patří každý, kdo žije sám, je svobodný, rozvedený nebo ovdovělý, ale i manželé, kteří žijí dlouhodobě odděleně a nesplňují požadavky na daňovou třídu III nebo IV,
- **daňová třída II** – tato třída zahrnuje zaměstnance, kteří mají možnost odečíst si od základu daně úlevu pro osamělé rodiče tzv. samoživitele,
- **daňová třída III** – tuto třídu mohou uplatňovat manželé žijící v Německu (podléhají neomezené dani), kteří nežijí trvale odděleně a druhý z partnerů zaměstnanec je zařazen do daňové třídy V. Dále se tato třída vztahuje na ovdovělé zaměstnance do konce následujícího kalendářního roku po smrti manžela. Patří zde také rozvedení zaměstnanci, pokud v roce zrušení manželství nežili odděleně a podléhali neomezené dani, druhý z manželů se pak znovu oženil a tito manželé nežijí samostatně a oba podléhají neomezené dani z příjmů,
- **daňová třída IV** – zaměstnanci, kteří patří do daňové třídy IV, jsou manželé, oba podléhají neomezené dani z příjmů a nežijí odděleně napořád. Toto platí i v případě, že jeden z manželů nedostává mzdu. V této daňové třídě platí oba manželé stejnou daň ze mzdy,

- **daňová třída V** – tuto daňovou třídu má jeden z manželů, pokud je druhý z nich zařazen do daňové třídy III,
- **daňová třída VI** – do této daňové třídy spadají ti zaměstnanci, kterým plynou příjmy od více zaměstnavatelů anebo neposkytnou zaměstnavateli požadované údaje, podle kterých jsou zařazeni do příslušné třídy. Tato třída je v Německu ovšem nejdražší a tito zaměstnanci tedy budou muset sáhnout hlouběji do kapsy.

Správnou kombinací daňových tříd lze na daních ušetřit, naopak při špatné volbě hrozí vysoké nedoplatky. Manželům, kteří mají zvoleny třídy III a V se to vyplatí pouze v případě, kdy jeden z nich má výrazně vyšší příjem než ten druhý. Pokud mají stejně vysoké příjmy, vyplatí se jim daňová třída IV. Výhodou daňové třídy IV zvolené u obou partnerů je, že nemusí podávat až na jisté výjimky daňové přiznání. Naproti tomu u daňové třídy III mají povinnost daňové přiznání podat.

Daňovou třídu zle změnit, avšak tato změna může probíhat automaticky pouze v případě, kdy úřady zaznamenají změnu sociálního statusu v případech jako je sňatek, rozvod nebo úmrtí partnera. Novomanželé tak po svatbě nemusí žádat o změnu daňové třídy, ale rovnou přeskočí z daňové třídy I nebo II na daňovou třídu IV. Následně si však ještě mohou rozmyslet, jestli si tuto změnu ponechají nebo si zvolí variantu daňové třídy III a V. V případě rozvodu nebo úmrtí je daňový poplatník na jeden rok přerazen do daňové třídy III, ze které bude odvádět nejnížší daňovou povinnost, kterou tato třída nabízí. Ovdovělý nebo rozvedený musí po uplynulém roce podat žádost na příslušný finanční úřad o přerazení do daňové třídy I, v případě péče o nezletilé dítě do daňové třídy II.

Automatická změna daňové třídy nenastane, pokud se životní situace oficiálně nezmění např. manželé se nerozvedou, ale pouze od sebe odejdou. V tomto případě mohou tedy také zažádat finanční úřad o změnu daňové třídy na I nebo II.

V případě, že nastane nějaká z těchto změn, lze místně příslušný finanční úřad zažádat o změnu daňové třídy, a to pouze jednou ročně. Termín pro podání žádosti o změnu daňové třídy je vždy do 30. listopadu.

3.2.6 Elektronické daňové karty

Pro výpočet a platbu daně ze mzdy potřebují zaměstnavatelé znát určité informace (daňová třída, počet dětí, přídavky na děti a náboženská příslušnost). Tyto údaje jsou

uvedeny v databázi elektronické daně z mezd a jsou poskytovány mezi zaměstnavateli, společnostmi a finančními úřady. Jedná se o databázi se stejnými informacemi, které byly dříve čteny na papírové kartě daně z příjmu, a proto se mluví o „elektronické kartě daně z příjmu“. Namísto původních papírových daňových karet jsou ty elektronické velkým zjednodušením pro celý daňový systém. Daňové změny mohou být ihned zohledněny po zápisu do registračního rejstříku (např. manželství, narození dítěte, opuštění církve). Zaměstnavatelé jsou proto ze zákona povinni registrovat své zaměstnance v ELStAM. V případě, že poplatník změnil zaměstnání v kalendářním roce 2020, bude jeho nový zaměstnavatel potřebovat pro přístup k ELStAM daňové identifikační číslo, datum narození, oznámení, zda se jedná o práci na hlavní nebo vedlejší pracovní poměr.

3.2.7 Výpočet daně a sazba daně

Daň se vyměřuje buď pro jednotlivé osoby nebo zde existuje systém společného zdanění manželů. Většinou je daňový poplatník posuzován samostatně se svým zdanitelným příjmem. Manželé, kteří nežijí trvale odděleně, se mohou rozhodnout, zda budou své příjmy zdaňovat individuálně nebo společně. K tomu se vážou rozdílné sazby daně uvedené v tabulkách 3.2 a 3.3.

U manželů, kteří se rozhodli pro společné posouzení, se příjmy sčítají. Daň z příjmů se pak stanoví tzv. rozdělením. Daň z poloviny příjmů se vypočítá z příslušné sazby daně a poté se zdvojnásobí. Tato varianta posouzení je obvykle pro manžele výhodnější než individuální zdanění obou manželů. V Česku dřív tato možnost také existovala pod názvem „manželský splitting“, který byl uzákoněn v § 13a zákona o dani z příjmů. Tato možnost však byla zrušena a jedinou volbou, jak ušetřit na dani z příjmů a pomoci rodinnému rozpočtu, je uplatnění slevy na manželku.

V případě, že jeden z manželů požádá o individuální zdanění, jsou posuzováni jako jednotlivci. Každý z partnerů má pak svůj příjem, který je zdaňován sazbou daně z příjmů bez postupu rozdělení.

Postup výpočtu daně je poměrně komplikovaný a je uvedený v tabulce 3.1. S online kalkulačkou, kterou nabízí na svých webových stránkách Spolkové ministerstvo financí, je výpočet mnohem snazší. Zaměstnavatelé, kteří nepoužívají pro výpočet daně mzdové účetní programy mohou využít mzdové tabulky, které jsou strukturované dle příslušné daňové třídy a odvozeny od sazby daně z příjmů. Jsou založeny na výši hrubé

mzdy. Tabulky jsou zpracovány pro měsíční nebo roční výši mezd. Existují dva typy tabulek, a to obecné tabulky daně z příjmů a zvláštní tabulky daně z příjmů. Obecné tabulky jsou pro zaměstnance, kteří jsou kompletně pojištěni v systému sociálního pojištění. Zvláštní tabulky se vztahují na zaměstnance, kteří si kompletní sociální pojištění neplatí ale platí si sami pouze zdravotní pojištění a pojištění dlouhodobé péče nebo se jedná o zaměstnance, kteří nesdělili svému zaměstnavateli informace o základních příspěvcích na zdravotní a dlouhodobé pojištění.

Sazba daně z příjmů je na rozdíl od České republiky klouzavě progresivní, tzn. že s každým dodatečným eurem příjmu, sazba daně průběžně narůstá. V ČR byl tento typ sazby zrušen a nahrazen lineární sazbou daně.

K sazbám daně se připočítává ještě tzv. solidární příplatek „Solidaritätszuschlag“, který je upraven samostatným zákonem o solidárním příplatku „Solidaritätszuschlaggesetz“ (SolZG). V §1 SolZG je solidární příplatek definován jako doplňková daň z příjmů, která je vybírána společně s daňovou povinností fyzických a právnických osob. Její výše je 5,5 % ze základu daně a tímto se zvyšuje daňové zatížení poplatníka. Solidární příplatek se aplikuje u poplatníků, jejichž daňová povinnost překročila částku 972 EUR a jedná se o období solidárního zdanění v České republice. Tato daň vznikla na financování obnovy infrastruktury, školství a zdravotnictví v nových spolkových zemích bývalé NDR.

Dobrovolně ještě může poplatník platit církevní daň „Kirchensteuer“. Musí se však k církvi registrovat a být přihlášen k pobytu v Německu. Výše církevní daně se v jednotlivých spolkových zemích liší (8 % – 9 %).

Tab. 3.1 Postup výpočtu daně

Zdanitelný příjem v EUR	Vzorec pro výpočet daně	Výpočet x,y,z
do 9 408	daň = 0	
Od 9 409 do 14 532	daň = (972,87y + 1 400)y	$y = \frac{\text{zdanitelný příjem} - 9\,408}{10\,000}$
od 14 533 do 57 051	daň = (212,02z + 2 397)z + 972,79	$z = \frac{\text{zdanitelný příjem} - 14\,532}{10\,000}$
od 57 052 do 270 500	daň = 0,42x – 8 963,74	x = zdanitelný příjem
od 270 501 a více	daň = 0,45x – 17 078,74	x = zdanitelný příjem

Zdroj: vlastní zpracování dle § 32a EStG

Tab. 3.2 Sazby daně z příjmů v případě samostatného zdanění

Zdanitelný příjem v €	Marginální sazba daně v %	Daň v €
Do 9 408	0	0
9 409 – 14 532	14 – 24	0 – 972
14 533 – 57 051	24 – 42	972 – 14 997
57 052 – 270 500	42	14 997 – 104 646
270 501 a více	45	104 646

Zdroj: vlastní zpracování dle § 32a EStG

Tab. 3.3 Sazby daně z příjmů v případě společného zdanění

Zdanitelný příjem v €	Marginální sazba daně v %	Daň v €
Do 18 816	0	0
18 817 – 29 064	14 – 24	0 – 1 944
29 065 – 114 102	24 – 42	1 944 – 29 994
114 103 – 541 000	42	29 994 – 209 292
541 001 a více	45	209 292

Zdroj: vlastní zpracování dle § 32a EStG

3.2.8 Daňové přiznání a lhůty pro jeho podání

Zaměstnanci mají povinnost podat daňové přiznání v určitých případech, zejména pokud:

- kladný součet příjmů, z nichž nebyla vybrána žádná daň z příjmů, např. příjem z pronájmu, pachtu nebo důchodu, je vyšší než 410 EUR,
- kladný součet příjmů a dávek podléhající rezervaci progrese (dávky bez náhrady mzdy, jako je dávka v nezaměstnanosti I, krátkodobý příspěvek, rodičovský příspěvek, nemocenská dávka nebo doplňkové částky osvobozené od daně) činil více než 410 EUR,
- budou-li dále uvedené mzdové limity překročeny; daňový úřad vytvořil příspěvek jako funkci odpočtu daně z příjmu, kdy v roce 2020 je mzdový limit 11 900 EUR v případě individuálního vyměření nebo 22 600 EUR pro společné zdanění manželů,
- zaměstnanec obdržel mzdy od několika zaměstnavatelů současně,
- oba manželé (životní partneři) pobírají mzdu a jeden z nich je zdaněn v daňové třídě V nebo VI, nebo si manželé (životní partneři) vybrali daňovou třídu IV s faktorem podle § 39f EStG,
- zaměstnavatel vypočítal daň z mezd z jiného zdroje a mzdy z předchozího zaměstnání v kalendářním roce nebyly zohledněny.

Zaměstnanci mají dále možnost (nikoliv povinnost) podat daňové přiznání. Podání „dobrovolného“ daňového přiznání může být pro mnoho daňových poplatníků výhodou, jelikož je to jediný způsob, kdy si mohou zaměstnanci uplatnit různé daňové výhody. Jde zejména o případy, kdy:

- zaměstnanec nebyl v kalendářním roce trvale zaměstnán,
- daňová skupina se během roku změnila ve prospěch zaměstnance,
- byly vynaloženy náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů, zvláštní výdaje nebo mimořádné poplatky, u nichž nebyla stanovena žádná úleva jako odpočet daně z příjmu,
- daňový poplatník chce požádat o snížení daně (např. v případě zaměstnání v domácnosti nebo služebních vztahů), nebo
- výše mezd se v průběhu kalendářního roku liší a zaměstnavatel nevyplácí zaměstnanci roční kompenzaci daně z mezd.

Zdaňovacím obdobím u příjmů ze závislé činnosti je kalendářní rok. Termín pro podání daňového přiznání se od roku 2018 změnil. Původně se daňové přiznání odevzdávalo do 31. května za uplynulý kalendářní rok. Nyní se termín pro podání prodloužil o dva měsíce, a tedy ti, co si daňové přiznání zpracovávají sami, mají povinnost jej odevzdat do 31. července následujícího roku. Pokud daňoví poplatníci nejsou schopni podat své daňové přiznání do tohoto data, může být lhůta pro podání přiznání na požádání prodloužena. V případě, že poplatník využije služeb daňových poradců, je lhůta prodloužena do posledního únorového dne druhého roku následujícího po zdaňovacím období (za rok 2019 trvá lhůta do 1. března 2021). Každý, kdo podá své daňové přiznání příliš pozdě anebo vůbec, musí očekávat, že mu bude účtována přírážka za pozdní podání. Přírážka za zpoždění činí obvykle 0,25 % z pevné daně z příjmu snížené o zálohy a daňové odpočty za každý započatý měsíc zpoždění (nejméně však 25 EUR za každý započatý měsíc zpoždění).

Žádost o vyměření daně z příjmu musí být předložena podáním přiznání k dani z příjmu ve čtyřletém období (vyměření daně z příjmu 2019: 2. ledna 2024, protože 31. prosince 2023 je neděle, vyměření daně z příjmu 2020: 31. prosince 2024).

Formuláře pro daňové přiznání jsou k dispozici na každém finančním úřadu nebo jej lze získat ze systému správy formulářů. Pokud však poplatník nevyužívá elektronického daňového přiznání, předpokládá se, že nemá povinnost podat daňové

přiznání elektronicky. Případy, kdy má povinnost podat daňové přiznání elektronicky jsou např. pokud generujete zisk (příjem ze zemědělství a lesnictví, podnikání nebo samostatné výdělečné činnosti). Výjimkou jsou příjmy z výher, které nepřesahují 410 EUR a jsou připočteny navíc k příjmům ze zaměstnání.

3.2.9 Příspěvky na sociální zabezpečení

Zaměstnanci i zaměstnavatelé jsou povinni z hrubé mzdy odvádět příspěvky různé výše na sociální zabezpečení. Celkový příspěvek na sociální zabezpečení zahrnuje příspěvek na zdravotní, ošetrovatelské, důchodové pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti. Polovinu z tohoto celkového příspěvku hradí zaměstnavatel a polovinu zaměstnanec. Obecná sazba příspěvku na zdravotní pojištění je ve výši 14,6 % a je rozdělena rovnoměrně mezi zaměstnance a zaměstnavatele (7,3 %). Příspěvek na ošetrovatelskou péči odvádí zaměstnanec ve výši 1,525 %, ve stejné výši pak i zaměstnavatel. V případě, že je poplatníkovi více než 23 let a nemá děti, zvyšuje se tento příspěvek o 0,25 %. Toto zvýšení nese pouze zaměstnanec. Dalším příspěvkem placeným zaměstnancem i zaměstnavatelem do systému sociálního zabezpečení je důchodový příspěvek, a to ve výši 9,3 %. Příspěvek pro případ nezaměstnanosti je ve výši 1,2 %.

Příspěvky na sociální zabezpečení jsou vybírány podle příslušných sazeb příspěvků pouze do výše příslušného vyměřovacího limitu. Pro rok 2020 jsou stanoveny měsíční limity pro důchodové pojištění a pojištění v případě nezaměstnanosti ve výši 6 900 EUR pro staré spolkové země, 6 450 EUR pro nové federální státy. Limit příspěvků je taktéž i u zdravotního a ošetrovatelského pojištění, a to v měsíční částce 4 688,50 EUR ve všech spolkových zemích. Od 1. ledna 2025 by měl existovat jednotný strop příspěvků v nových a starých federálních státech.

Závěrem této kapitoly je shrnutí, co všechno musí zaměstnanec odvádět ze své hrubé mzdy, a jedná se tedy o:

- **zdravotní pojištění** „Kranken-versicherung“: 7,3 %,
- **důchodové pojištění** „Renten-versicherung“: 9,3 %,
- **pojištění pro případ nezaměstnanosti** „Arbeitslosen-versicherung“: 1,2 %,
- **pojištění ošetrovatelské péče** „Pflege-versicherung“: 1,525 % + 0,25 % v případě, že je bezdětný,
- **daň z příjmu** „Lohnsteuer“: odlišná v závislosti na daňové třídě a výši hrubé mzdy,

- **příplatek solidarity** „Solidaritätzuschlag“: je odváděn pouze ve spolkových zemích bývalého západního Německa a
- **církevní daň** „Kirchensteuer“: je dobrovolná a její výše se v jednotlivých spolkových zemích liší.

4 Komparace daňového zatížení v modelových příkladech

Komparaci zdaňování příjmů v obou zemích jsme provedli na šesti modelových příkladech. V případě Německa byl vybrán poplatník žijící v Bavorsku. Území Bavorska se nachází nejbližší českým hranicím, a proto je pro příklady diplomové práce použita obecná tabulka daně z příjmů 2020 pro oblast Bavorsko a Bádensko-Württembersko, v níž je obsažena také 8 % církevní daň. Pro názornou ukázkou je jako Příloha č. 2 použita německá výplatní páska svobodného zaměstnance u nejmenované společnosti. V sedmém a zároveň posledním modelovém příkladu si uvedeme srovnání čisté mzdy pouze v České republice, a to za současné situace a dále pak po plánovaném zrušení superhrubé mzdy.

V praktické části této diplomové práce se nebudeme zabývat jen výpočty a srovnáním čistých mezd v porovnávaných zemích, ale také si propočítáme daňové zatížení, které je vyjádřeno pomocí efektivní sazby daně.

Zákonná sazba daně, kterou je zdaňován základ daně (stále ještě superhrubá mzda), činí 15 % a je sazbou nominální nikoliv však efektivní. Nejjednodušším způsobem by bylo odvedení 15 % daně z hrubého příjmu zaměstnance. Bohužel takto jednoduše to v daních nefunguje. Je třeba vzít v potaz nezdanitelné části základu daně včetně dalších slev a úlev, které český daňový systém umožňuje (např. daňové zvýhodnění na děti, sleva na poplatníka apod.). Efektivní sazba daně (ETR) ukazuje skutečné daňové zatížení poplatníka.

Efektivní sazbu daně lze vypočítat dvěma způsoby. U prvního způsobu jde o podíl daně k hrubému příjmu zaměstnance vyjádřený vzorcem

$$ETR = \frac{T}{Y} \cdot 100 (\%) \quad (4.1)$$

kde T je daňová povinnost a Y hrubý příjem zaměstnance.

Ve druhém způsobu výpočtu je navíc k daňové povinnosti připočteno zdravotní a sociální pojištění hrazené zaměstnancem. Je vyjádřeno vzorcem

$$ETR = \frac{T + ZP + SP}{Y} \cdot 100 (\%) \quad (4.2)$$

kde T je daňová povinnost, ZP je zdravotní pojištění a SP sociální pojištění odváděné zaměstnancem. Y je opět hrubý příjem zaměstnance.

V této diplomové práci bude využitý druhý způsob výpočtu s ohledem na jeho lepší vypovídací schopnost.

Ve všech modelových příkladech budeme používat kurz ČNB platný k 11. 3. 2020 kdy 1 EUR = 25,77 Kč.

4.1 Modelový příklad č. 1

Pro první modelový příklad byl vybrán poplatník, který je svobodný, zatím bezdětný a bydlení řeší formou nájmu. Za svou práci musí denně dojíždět 40 km. U svého zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani z příjmů. Vzhledem k jeho životní situaci nemá nárok na žádné jiné slevy či odčitatelné položky od základu daně. Pracuje v IT oboru a jeho hrubá měsíční mzda je ve výši 49 000 Kč.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda poplatníka: 588 000 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 52 920 Kč
- na sociální pojištění 24,8 % 145 824 Kč

Celkem za zaměstnavatele: 198 744 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 26 460 Kč
- na sociální pojištění 6,5 % 38 220 Kč

Celkem za zaměstnance: 64 680 Kč

Superhrubá mzda: 786 744 Kč (588 000 x 1,338)

Základ daně z příjmů před slevami: 786 700 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč směrem dolů)

Daň z příjmů 15 %: 118 005 Kč

Sleva na poplatníka: 24 840 Kč

Daň po slevě: 93 165 Kč

Čistá mzda: 430 155 Kč

Nyní si na stejném modelovém příkladu porovnáme výši zdanění a konečnou částku čisté mzdy v Německu.

Zdanění v Německu:

Stejně jako v České republice i v Německu demonstrujeme výpočet čisté mzdy na příkladu poplatníka, který je svobodný a zatím bezdětný a který pobírá hrubou měsíční mzdu ve výši 49 000 Kč. Jelikož je svobodný a bezdětný, řadí se do daňové třídy I. (viz příloha č. 3). Tato situace má dopad i na příspěvek na ošetrovatelskou péči pro případ invalidity, kdy se tento příspěvek pro bezdětné navyšuje o 0,25 % k základní sazbě 1,525 %. Pro výpočet čisté mzdy v Německu musíme tuto hrubou mzdu přepočítat na eura: $49\,000 \div 25,77 = 1\,902 \text{ €}$. Jelikož poplatník za práci dojíždí denně 40 km, je nutno tuto skutečnost promítnout také do tzv. Werbungskosten.

Výpočet denní náhrady za ujeté km: $0,3 \text{ €} \times 80 \text{ km} = 24 \text{ €}$

Počet pracovních dnů v roce 2020: 251 dnů

Výpočet roční náhrady za ujeté km: $24 \text{ €} \times 251 \text{ dnů} = 6\,024 \text{ €}$

Roční náhrada za každodenní dojíždění do práce je vyšší než zákonem stanovený limit 4 500 € za kalendářní rok. Poplatník si tedy může odečíst pouze maximální výši 4 500 €.

Roční hrubá mzda: 22 812 €

Výdaje (Werbungskosten): 4 500 €

Čistý příjem (základ daně): 18 312 € ($18\,312 \div 12$)

Daň ze mzdy: 861 € ($71,75 \times 12$)

Církevní daň 8 %: 69 € ($5,74 \times 12$)

Solidární příspěvek 5,5 %: 0 €

} 23 966 Kč

Sociální pojištění za zaměstnance:

• zdravotní pojištění 7,3 % 1 665 €

• důchodové pojištění 9,3 % 2 122 €

• poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 274 €

• poj. ošetrovatelské péče 1,775 % 405 €

Sociální pojištění celkem: 4 466 € tj. 115 089 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 665 €
- důchodové pojištění 9,3 % 2 122 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 274 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 348 €

Sociální pojištění celkem: 4 409 €

Čistá mzda: 17 416 € (22 812 - 861- 69 - 4 466) tj. 448 810 Kč

Výše daně ze mzdy je stanovena na základě přiřazení zaměstnance do daňové třídy I. Dále pak zjistíme dle příslušného zařazení a výše čistého příjmu hodnotu daně, solidárního příspěvku a daně církevní. Pro přehlednější srovnání vypočtených čistých mezd, pojistného a daně jsou tyto rozdíly uvedeny v tabulce 4. 1

Tab. 4.1 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu pro mzdu 49 000 Kč měsíčně

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	64 680 Kč	115 089 Kč	50 409 Kč
Daň	93 165 Kč	23 966 Kč	69 199 Kč
Čistá mzda	430 155 Kč	448 810 Kč	18 655 Kč
Efektivní sazba daně	26,84 %	23,65 %	3,19 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.1 je patrné, že daň z příjmů uvedeného poplatníka je v České republice 3,89krát vyšší než v Německu. U platby pojistného placeného zaměstnancem je tomu naopak. V Německu jsou odvody 1,78krát vyšší než v naší republice. V tomto modelovém příkladu by bylo výhodnější pro zaměstnance pracovat v Německu, jelikož jeho čistá mzda je o 18 655 Kč vyšší než v České republice.

4.2 Modelový příklad č. 2

V dalším modelovém příkladu srovnáme zdanění poplatníka pracujícího za nadprůměrně vysokou mzdu v Česku a v Německu. Poplatník je svobodný, uplatňuje si základní slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na dvě děti. Dále si přispívá měsíčně

2 000 Kč na životní pojištění a 3 000 Kč na penzijní připojištění. Jeho měsíční mzda je ve výši 145 000 Kč.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda: 1 740 000 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 156 600 Kč
- na sociální pojištění 24,8 % 414 672 Kč (do dosažení maximálního vyměřovacího základu)

Celkem za zaměstnavatele: 571 272 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 78 300 Kč
- na sociální pojištění 6,5 % 108 686 Kč (do dosažení maximálního vyměřovacího základu)

Celkem za zaměstnance: 186 986 Kč

Superhrubá mzda: 2 311 272 Kč (1 740 000 + 156 600 + 414 672)

Základ daně z příjmů před slevami: 2 311 200 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč směrem dolů)

Nezdanitelná část základu daně:

- životní pojištění 24 000 Kč ($2\,000 \times 12$)
- penzijní připojištění 24 000 Kč ($(3\,000 \times 12) - 12\,000$)

Základ daně po úpravě: 2 263 200 Kč

Částka pro výpočet solidárního zvýšení: 67 920 Kč ($1\,740\,000 - 1\,672\,080$)

Daň z příjmů 15 %: 339 480 Kč

Solidární zvýšení 7 %: 4 754 Kč

Daň celkem: 344 234 Kč

Sleva na poplatníka: 24 840 Kč

Daňové zvýhodnění na první dítě:	15 204 Kč ($1\,267 \times 12$)
Daňové zvýhodnění na druhé dítě:	19 404 Kč ($1\,617 \times 12$)
Daň po slevě:	284 786 Kč
Čistá mzda:	1 268 228 Kč ($1\,740\,000 - 186\,986 - 284\,786$)

Zdanění v Německu:

Poplatník si do výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů zahrnul výdaje ve výši 7 000 €. Dle německého daňového systému spadá do daňové třídy II. (viz příloha č. 4), jelikož žije se dvěma dětmi ve společně domácnosti. Má možnost odečíst si úlevu pro osamělé rodiče, která je 1 908 € ročně za jedno dítě. Jelikož má poplatník v péči dvě děti, je další částka odpočtu navýšená o 240 €. Tento poplatník je svobodný, a tudíž nemá nárok na plný odpočet na děti. Může si odečíst pouze jeho poloviční hodnotu.

Roční hrubá mzda:	67 524 €	
Výdaje (Werbungskosten):	7 000 €	
Čistý příjem (základ daně):	60 524 €	
Úleva pro osamělé rodiče:	1 908 € (jedno dítě)	
	2 148 € (další dítě)	
Odpočet na děti:	7 812 € ($7\,812 \times 0,5$) + ($7\,812 \times 0,5$)	
Upravený základ daně:	48 656 € ($48\,656 \div 12$)	
Daň ze mzdy:	7 670 € ($639,16 \times 12$)	} 215 618 Kč
Církevní daň 8 %:	413 € ($34,39 \times 12$)	
Solidární příspěvek 5,5 %:	284 € ($23,64 \times 12$)	
Sociální pojištění za zaměstnance:		
• zdravotní pojištění 7,3 %	4 930 €	
• důchodové pojištění 9,3 %	6 280 €	
• poj. v nezaměstnanosti 1,2 %	811 €	
• poj. ošetrovatelské péče 1,525 %	1 030 €	

Sociální pojištění celkem: 13 051 € tj. 336 325 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 4 930 €
- důchodové pojištění 9,3 % 6 280 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 811 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 1 030 €

Sociální pojištění celkem: 13 051 €

Čistá mzda: 46 106 € (67 524 - 670 - 413 - 284 - 13 051) tj.
1 188 152 Kč

Tab. 4.2 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu pro solidární zvýšení v obou státech

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	186 986 Kč	336 325 Kč	149 339 Kč
Daň	284 786 Kč	215 618 Kč	69 168 Kč
Čistá mzda	1 268 228 Kč	1 188 152 Kč	80 076 Kč
Efektivní sazba daně	27,10 %	31,72 %	4,62 %

Zdroj: vlastní zpracování

U tohoto modelového příkladu z tabulky 4.2 vidíme, že poplatník v Německu odvede na pojistném o 149 339 Kč více než ve srovnávané České republice. Naopak je tomu u daně, kde v Německu odvede o 69 168 Kč méně. Výsledná čistá mzda je vyšší v České republice a konečné daňové zatížení zaměstnance je vyšší v Německu, a to o 4,62 %.

4.3 Modelový příklad č. 3

Ve třetím modelovém příkladu se poplatník oženil a spolu s pracující manželkou vychovávají dvě děti. Uplatňuje si základní slevu na poplatníka, v roce 2019 si měsíčně platil 1 000 Kč na životní pojištění a roční výdaje, které jsou spojené s umístěním dítěte do předškolního zařízení činí 14 600 Kč. Jelikož si uplatňuje odpočet na dvě děti, přikládá také čestné prohlášení manželky, že ona si odpočet na děti u sebe neuplatňuje. Jeho měsíční mzda činí 34 800 Kč.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda poplatníka: 417 600 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 37 584 Kč
- na sociální pojištění 24,8 % 103 565 Kč

Celkem za zaměstnavatele: 141 149 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 18 792 Kč
- na sociální pojištění 6,5 % 27 144 Kč

Celkem za zaměstnance: 45 936 Kč

Superhrubá mzda: 558 749 Kč ($417\,600 \times 1,338$)

Základ daně z příjmů před slevami: 558 700 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč směrem dolů)

Nezdanitelná část základu daně:

- životní pojištění 12 000 Kč ($1\,000 \times 12$)

ZD po úpravě: 546 700 Kč

Daň z příjmů 15 %: 82 005 Kč

Sleva na poplatníka: 24 840 Kč

Školkové: 14 600 Kč (max. pro rok 2020)

Daň po slevě: 42 565 Kč

Daňové zvýhodnění na první dítě: 15 204 Kč ($1\,267 \times 12$)

Daňové zvýhodnění na druhé dítě: 19 404 Kč ($1\,617 \times 12$)

Výsledná daň: 7 957 Kč

Čistá mzda: 363 707 Kč ($417\,600 - 18\,792 - 27\,144 - 7\,957$)

Zdanění v Německu:

Poplatník již není bezdětný, tudíž se mu příspěvek na ošetrovatelskou péči sníží o 0,25 % a bude platit jen základní příspěvek ve výši 1,525 % z hrubé mzdy. Dále si nakoupil pracovní pomůcky v hodnotě 500 €, zaplatil poštovné ve výši 20 € a bankovní poplatky ve výši 13 €. Jeho výdaje spojené s dojížděním do práce jsou ve výši 2 850 €. V německém daňovém systému využije společné zdanění manželů, přičemž měsíční mzda jeho manželky je ve výši 971 €. Rozhodli se pro zařazení do daňové třídy IV (viz příloha č. 5).

Roční hrubá mzda poplatníka:	16 200 €	
Roční hrubá mzda jeho manželky:	11 652 €	
Celkem:	27 852 €	
Výdaje (Werbungskosten):	3 383 €	
Čistý příjem:	24 469 €	
Odpověď na děti:	15 624 € ($7\,812 \times 2$)	
Upravený základ daně:	8 845 € ($8\,845 \div 12 = 737 \div 2$)	
Daň ze mzdy:	0 € (0×12)	} 0 Kč
Církevní daň 8 %:	0 € (0×12)	
Solidární příspěvek 5,5 %:	0 €	

Sociální pojištění za zaměstnance:

• zdravotní pojištění 7,3 %	1 183 €
• důchodové pojištění 9,3 %	1 507 €
• poj. v nezaměstnanosti 1,2 %	194 €
• poj. ošetrovatelské péče 1,525 %	247 €
Sociální pojištění celkem:	3 131 € tj. 80 686 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

• zdravotní pojištění 7,3 %	1 183 €
• důchodové pojištění 9,3 %	1 507 €
• poj. v nezaměstnanosti 1,2 %	194 €
• poj. ošetrovatelské péče 1,525 %	247 €

Sociální pojištění celkem: 3 131 €

Čistá mzda: 13 069 € (16 200 – 0 – 3 131) tj. 336 788 Kč

Tab. 4.3 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu z modelového příkladu 3

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	45 936 Kč	80 686 Kč	34 750 Kč
Daň	7 957 Kč	0 Kč	7 957 Kč
Čistá mzda	363 707 Kč	336 788 Kč	26 919 Kč
Efektivní sazba daně	12,91 %	19,33 %	6,42 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.3 je vidět, že německý poplatník při společném zdanění manželů neodvede žádnou daň, zatímco poplatník v České republice na dani z příjmů odvede 7 957 Kč, avšak odvody zaměstnance při tomto příjmu jsou v Německu téměř dvojnásobné. Výsledná čistá mzda je tedy v České republice o 26 919 Kč vyšší než v Německu. Efektivní sazba daně v Německu při nulové daňové povinnosti odpovídá odvodům sociálního pojistného, tedy 19,33 %. I přesto je efektivní sazba daně nižší v České republice než v Německu, a to konkrétně o 6,42 %.

4.4 Modelový příklad č. 4

Ve čtvrtém modelovém příkladu bude poplatník samoživitel. Ocitnul se ve velmi těžké životní situaci, jelikož mu zemřel manžel/ka. Stará se o dvě děti, přičemž jedno z nich je těžce mentálně a fyzicky postižené. Snaží se uživit rodinu a jeho měsíční příjem je ve výši 28 500 Kč. U svého zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani z příjmů a žádné jiné slevy, kromě slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na děti, ani odčitatelné položky si již neuplatňuje. Před provedením výpočtu si ještě můžeme připomenout, že částka daňového zvýhodnění na postižené dítě je oproti zdravému jedinci dvojnásobná.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda poplatníka: 342 000 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 30 780 Kč
- na sociální pojištění 24,8 % 84 816 Kč

Celkem za zaměstnavatele: 115 596 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 15 390 Kč
- na sociální pojištění 6,5 % 22 230 Kč

Celkem za zaměstnance: 37 620 Kč

Superhrubá mzda: 457 596 Kč ($342\,000 \times 1,338$)

Základ daně z příjmů před slevami: 457 500 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč směrem dolů)

Daň z příjmů 15 %: 68 625 Kč

Sleva na poplatníka: 24 840 Kč

Daň po slevě: 43 785 Kč

Daňové zvýhodnění na první dítě: 15 204 Kč ($1\,267 \times 12$)

Daňové zvýhodnění na druhé dítě: 38 808 Kč ($3\,234 \times 12$)

Daňový bonus: 10 227 Kč

Čistá mzda: 314 607 Kč ($342\,000 - 15\,390 - 22\,230 + 10\,227$)

Zdanění v Německu:

Jelikož je poplatník samoživitel, dle německého daňového systému spadá do daňové třídy II. V Německu je zohledňována poplatníková těžká životní situace – ztráta partnera, a to možností uplatnění pozůstalostní slevy. Dále si poplatník může odečíst úlevu pro osamělé rodiče, jelikož je samoživitelem. Jeho roční výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů činí 1 500 €. Měsíční hrubá mzda je ve výši 1 106 €. Odpočet na děti si může uplatnit v plné výši, jelikož se jedná o ovdovělého rodiče.

Roční hrubá mzda poplatníka: 13 272 €

Výdaje (Werbungskosten): 1 500 €

Čistý příjem (základ daně):	11 772 €	
Úleva pro osamělé rodiče:	1 908 € (jedno dítě)	
	2 148 € (další dítě)	
Odpočet na děti:	15 624 € ($7\,812 \times 2$)	
Odpočet pro pozůstalé:	370 €	
Upravený základ daně:	0 €	
Daň ze mzdy:	0 € (0×12)	} 0 Kč
Církevní daň 8 %:	0 € (0×12)	
Solidární příspěvek 5,5 %:	0 €	

Sociální pojištění za zaměstnance:

- zdravotní pojištění 7,3 % 969 €
 - důchodové pojištění 9,3 % 1 234 €
 - poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 159 €
 - poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 202 €
- Sociální pojištění celkem: 2 564 € tj. 66 075 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 969 €
 - důchodové pojištění 9,3 % 1 234 €
 - poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 159 €
 - poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 202 €
- Sociální pojištění celkem: 2 564 €

Čistá mzda: 10 708 € ($13\,272 - 0 - 2\,564$) tj. 275 945 Kč

Tab. 4.4 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu z modelového příkladu č. 4

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	37 620 Kč	66 075 Kč	28 455 Kč
Daň	Daňový bonus 10 227 Kč	0 Kč	10 227 Kč
Čistá mzda	314 607 Kč	275 945 Kč	38 662 Kč
Efektivní sazba daně	11 %	19,32 %	8,32 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.4 vyplývá, že poplatník samoživitel se dvěma dětmi, z nichž jedno je těžce postižené dosáhne v České republice daňového bonusu ve výši 10 227 Kč. V Německu daňový bonus neexistuje, a proto má poplatník nulovou daňovou povinnost. Na pojistném německý poplatník odvede 1,76krát vyšší částku než český zaměstnanec. Daňové zatížení poplatníka je nižší v České republice o 8,32 %, a tudíž je čistá mzda poplatníka v Česku vyšší než v Německu.

4.5 Modelový příklad č. 5

Pro pátý příklad byl vybrán poplatník, který je invalidní a maximálně využívá odpočtů od základu daně a některých slev, které jsou českým daňovým systémem umožněny. Je ženatý a také jeho manželka je uznána jako osoba se zdravotním postižením. Poplatníková měsíční hrubá mzda činí 55 000 Kč.

Využívá tedy následující odpočty a slevy:

- poplatník si v roce 2019 měsíčně přispíval 2 000 Kč na soukromé životní pojištění; roční odpočet ve výši 24 000 Kč,
- měsíční příspěvky na penzijní připojištění za rok 2019 činily 3 000 Kč; roční odpočet 24 000 Kč,
- poplatník poskytl bezúplatné plnění zdravotnickému zařízení ve výši 15 000 Kč,
- odečte si zaplacené úroky z hypotečního úvěru za rok 2019 ve výši 50 000 Kč,
- zaplatil členské příspěvky odborové organizaci ve výši 2 500 Kč,
- uplatňuje si základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč ročně,
- vzhledem k jeho zdravotním problémům si uplatňuje slevu na invaliditu I. stupně ve výši 2 520 Kč ročně,
- uplatňuje také slevu na invalidní manželku, a to ve výši 49 680 Kč (tato hodnota je u všech stupňů postižení totožná). Ta pracuje jen příležitostně a její příjmy za rok 2019 činily max. 65 000 Kč.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda poplatníka: 660 000 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 59 400 Kč

• na sociální pojištění 24,8 %	163 680 Kč
Celkem za zaměstnavatele:	223 080 Kč
Pojistné placené zaměstnancem:	
• na zdravotní pojištění 4,5 %	29 700 Kč
• na sociální pojištění 6,5 %	42 900 Kč
Celkem za zaměstnance:	72 600 Kč
Superhrubá mzda:	883 030 Kč ($660\,000 \times 1,338$)
Základ daně z příjmů před slevami: směrem dolů)	883 000 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč
Nezdanitelná část základu daně:	
• životní pojištění	24 000 Kč (2000×12)
• penzijní připojištění	24 000 Kč ($(3\,000 \times 12) - 12\,000$)
• bezúplatné plnění (dar)	15 000 Kč
• úroky z hypotečního úvěru	50 000 Kč
• členské příspěvky	2 500 Kč
Základ daně po úpravě:	767 500 Kč
Daň z příjmů 15 %:	115 125 Kč
Sleva na poplatníka:	24 840 Kč
Sleva na invaliditu I. stupně:	2 520 Kč
Sleva na invalidní manželku:	49 680 Kč
Daň po slevě:	38 085 Kč
Čistá mzda:	549 315 Kč ($660\,000 - 72\,600 - 38\,085$)

Zdanění v Německu:

V tomto případě je poplatník opět bezdětný, starší 30let, a tudíž se mu zvýší sazba pojištění ošetrovatelské péče o 0,25 % na 1,775 %. Toto zvýšení nese pouze zaměstnanec. Zaměstnavatel platí pojistné na ošetrovatelskou péči v základní výši 1,525 %. Stejně jako v České republice se jedná o invalidního poplatníka, který je ženatý

a jeho manželka je osobou se zdravotním postižením. Manželé se rozhodli pro individuální zdanění. V Německu je zařazen do daňové třídy IV. (viz příloha č. 6)

Modelový poplatník v Německu měl následující výdaje (Werbungskosten), které si lze dle tamního daňového systému odečíst od základu daně:

- zaplatil výdaje za telefonní hovory ve výši 150 €,
- výdaje na dopravu do práce činily 3 500 €,
- zaplatil bankovní poplatky ve výši 20 €,
- pořídil si pracovní vybavení a oděv v celkové částce 1 230 €,
- v loňském roce byl poplatník na školení, za které uhradil 1 000 €.

Zvláštní výdaje:

- poskytnul dar ve výši 582 €.

Mimořádné výdaje:

- zaplatil léčebné výdaje ve výši 600 €.

Odečitatelné položky od základu daně:

- odpočet na invaliditu 310 € (od 25 do 30 %)

Roční hrubá mzda poplatníka: 25 608 €

Výdaje (Werbungskosten): 7 082 €

Čistý příjem (základ daně): 18 526 €

Odpočet na invaliditu poplatníka: 310 €

Upravený základ daně: 18 216 € ($18\,216 \div 12$)

Daň ze mzdy: 838 € ($69,83 \times 12$)

Církevní daň 8 %: 67 € ($5,58 \times 12$)

Solidární příplatek 5,5 %: 0 €

} 23 322 Kč

Sociální pojištění za zaměstnance:

• zdravotní pojištění 7,3 % 1 869 €

• důchodové pojištění 9,3 % 2 382 €

• poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 307 €

- poj. ošetrovatelské péče 1,775 % 455 €

Sociální pojištění celkem: 5 013 € tj. 129 185 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 869 €
- důchodové pojištění 9,3 % 2 382 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 307 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 391 €

Sociální pojištění celkem: 4 949 €

Čistá mzda: 19 690 € (25 608 – 905 – 5 013) tj. 507 411 Kč

Tab. 4.5 Srovnání pojištění, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu k modelovému příkladu č. 5

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	72 600 Kč	129 185 Kč	59 685 Kč
Daň	38 085 Kč	23 322 Kč	14 763 Kč
Čistá mzda	549 315 Kč	507 411 Kč	41 904 Kč
Efektivní sazba daně	16,77 %	23,11 %	6,34 %

Zdroj: vlastní zpracování

U hodnot uvedených v tabulce 4.5 si lze povšimnout, že český poplatník odvede nižší pojistné, a to o 59 685 Kč. Oproti tomu však odvede vyšší daň z příjmů než poplatník v Německu. Celkové daňové zatížení je u poplatníka v České republice o 6,34 % nižší než v Německu. Výsledná čistá mzda je pak u poplatníka pracujícího v České republice 1,09krát vyšší.

Nyní si ukážeme, jak by se změnila situace, kdyby zaměstnanec pracující v Německu, byl zařazen do daňové třídy III (viz příloha č. 6).

Roční hrubá mzda poplatníka: 25 608 €

Výdaje (Werbungskosten): 7 082 €

Čistý příjem (základ daně): 18 526 €

Odpočet na invaliditu poplatníka: 310 €

Upravený základ daně: 18 216 € (18 216 ÷ 12)

Daň ze mzdy:	0 € (0×12)	} 0 Kč
Církevní daň 8 %:	0 € (0×12)	
Solidární příspěvek 5,5 %:	0 € (0×12)	

Sociální pojištění za zaměstnance:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 869 €
- důchodové pojištění 9,3 % 2 382 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 307 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,775 % 455 €

Sociální pojištění celkem: 5 013 € tj. 129 185 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 869 €
- důchodové pojištění 9,3 % 2 382 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 307 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 391 €

Sociální pojištění celkem: 4 949 €

Čistá mzda: 20 595 € ($25\,608 - 0 - 5\,013$) tj. 530 733 Kč

V tomto případě by německý zaměstnanec ušetřil na dani a výsledná čistá mzda by se mu zvýšila z původní mzdy 507 411 Kč o částku 23 322 Kč. V případě správného zařazení zaměstnance do příslušné daňové třídy je možné na dani ušetřit. V opačném případě pak odvádí zbytečně vysokou daň z příjmů.

Pro tento příklad by měl být zaměstnanec zařazen do daňové třídy III., jelikož jeho manželka má výrazně nižší příjmy než poplatník. Daňová třída IV. je totiž doporučována v případě, jestliže oba manželé vydělávají přibližně stejnou částku.

Tab. 4.6 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu k daňové třídě III.

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	72 600 Kč	129 185 Kč	59 685 Kč
Daň	38 085 Kč	0 Kč	38 085 Kč
Čistá mzda	549 315 Kč	530 733 Kč	18 582 Kč
Efektivní sazba daně	16,77 %	19,58 %	2,81 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.6 je patrné, že při přeřazení poplatníka do nižší daňové třídy se daňová povinnost v Německu snížila na nulu. Přesto, že českému poplatníkovi vznikla daňová povinnost, jeho čistá mzda je vyšší v České republice o 18 582 Kč. Efektivní sazba daně je pak nižší o 2,81 % než v Německu.

4.6 Modelový příklad č. 6

V následujícím příkladu si ukážeme výpočet a porovnání čisté mzdy v obou státech za předpokladu, že zaměstnavatel poskytuje svému zaměstnanci nepeněžitý příjem formou služebního automobilu, jehož pořizovací cena činí 550 000 Kč.

Pro dobrou srovnatelnost zdanění je v obou zemích poplatník svobodný a bezdětný. U svého zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani z příjmů. Jeho hrubý měsíční příjem je ve výši 39 000 Kč.

Zdanění v České republice:

Roční hrubá mzda poplatníka: 468 000 Kč

1 % z PC automobilu: 5 500 Kč/měsíc

Zvýšená hrubá mzda: 534 000 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 48 060 Kč

- na sociální pojištění 24,8 % 132 432 Kč

Celkem za zaměstnavatele: 180 492 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 24 030 Kč

- na sociální pojištění 6,5 % 34 710 Kč

Celkem za zaměstnance: 58 740 Kč

Superhrubá mzda: 714 492 Kč ($534\,000 \times 1,338$)

Základ daně z příjmů před slevami: 714 400 Kč (zaokrouhleno na celá sta Kč směrem dolů)

Daň z příjmů 15 %: 107 160 Kč

Sleva na poplatníka:	24 840 Kč
Daň po slevě:	82 320 Kč
Čistá mzda:	326 940 Kč (468 000 – 58 740 – 82 320)

Zdanění v Německu:

Částka doložených uznatelných výdajů u tohoto poplatníka je 3 500 €. Rovněž se na něho vztahuje zvýšení sazby na ošetrovatelskou péči o 0,25 %, která má vliv jen na pojistné placené zaměstnancem. Na základě předložené daňové karty svému zaměstnavateli je zařazen do daňové třídy I. (viz příloha č. 7). Pořizovací cena automobilu je 21 343 €.

Roční hrubá mzda poplatníka:	18 156 €	
Peněžitá výhoda za automobil:	2 561 € (12 % ročně z PC automobilu)	
Zvýšená hrubá mzda:	20 717 €	
Výdaje (Werbungskosten):	3 500 €	
Čistý příjem (základ daně):	17 217 € (17 217 ÷ 12)	
Daň ze mzdy:	633 € (52,75 × 12)	} 17 627 Kč
Církevní daň 8 %:	51 € (4,22 × 12)	
Solidární příspěvek 5,5 %:	0 € (0 × 12)	

Sociální pojištění za zaměstnance:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 513 €
- důchodové pojištění 9,3 % 1 927 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 249 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,775 % 368 €

Sociální pojištění celkem: 4 057 € tj. 104 549 Kč

Sociální pojištění za zaměstnavatele:

- zdravotní pojištění 7,3 % 1 513 €
- důchodové pojištění 9,3 % 1 927 €
- poj. v nezaměstnanosti 1,2 % 249 €
- poj. ošetrovatelské péče 1,525 % 316 €

Sociální pojištění celkem: 4 005 €

Čistá mzda: 13 415 € (18 156 – 684 – 4 057) tj. **345 705 Kč**

Tab. 4.7 Srovnání pojistného, daně a čisté mzdy v České republice a v Německu pro modelový příklad č. 6

V Kč	Česká republika	Německo	Rozdíl
Pojistné placené zaměstnancem	58 740 Kč	104 549 Kč	45 809 Kč
Daň	82 320 Kč	17 627 Kč	64 693 Kč
Čistá mzda	326 940 Kč	345 705 Kč	18 765 Kč
Efektivní sazba daně	26,42 %	22,88 %	3,54 %

Zdroj: vlastní zpracování

U tohoto modelového příkladu, kdy je poplatníkovi přidělen služební automobil pro soukromé účely, je z tabulky 4.7 možné vidět vyšší zdanění v České republice než v Německu. V tomto důsledku je v Česku vyšší také efektivní daňová sazba o 3,54 %. Jeho čistá mzda je vyšší v Německu, stejně jako pojistné odváděné zaměstnancem.

4.7 Modelový příklad č. 7

Na posledním modelovém příkladu si ukážeme, jak by se změnila čistá mzda poplatníka z modelového příkladu č. 3 při plánovaném zrušení superhrubé mzdy v České republice.

Poplatník je ženatý a s manželkou vychovávají dvě děti. Uplatňuje si základní slevu na poplatníka, v roce 2019 si měsíčně platil 1 000 Kč na životní pojištění, roční výdaje, které jsou spojené s umístěním dítěte do předškolního zařízení činí 14 600 Kč. Jelikož si uplatňuje odpočet na dvě děti, přikládá také čestné prohlášení manželky, že ona si odpočet na děti u sebe neuplatňuje. Jeho měsíční hrubá mzda činí 34 800 Kč.

Roční hrubá mzda: 417 600 Kč

Pojistné placené zaměstnancem: 45 936 Kč

Výsledná daň: 7 957 Kč

Čistá mzda: 363 707 Kč

Nyní si provedeme ukázkový výpočet v případě zrušení superhrubé mzdy:

Roční hrubá mzda poplatníka: 417 600 Kč

Pojistné odváděné zaměstnavatelem:

- na zdravotní pojištění 9 % 37 584 Kč
- na sociální pojištění 24,8 % 103 565 Kč

Celkem za zaměstnavatele: 141 149 Kč

Pojistné placené zaměstnancem:

- na zdravotní pojištění 4,5 % 18 792 Kč
- na sociální pojištění 6,5 % 27 144 Kč

Celkem za zaměstnance: 45 936 Kč

Základ daně z příjmů před slevami: 417 600 Kč

Nezdanitelná část základu daně:

- životní pojištění 12 000 Kč

ZD po úpravě: 405 600 Kč

Daň z příjmů 19 %: 77 064 Kč

Sleva na poplatníka: 24 840 Kč

Školné: 14 600 Kč (maximum pro rok 2020)

Daň po slevě: 37 624 Kč

Daňové zvýhodnění na první dítě: 15 204 Kč ($1\,267 \times 12$)

Daňové zvýhodnění na druhé dítě: 19 404 Kč ($1\,617 \times 12$)

Výsledná daň: 3 016 Kč

Čistá mzda: 368 648 Kč ($417\,600 - 45\,936 - 3\,016$)

Tab 4.8 Srovnání daně a čisté mzdy v případě zrušení superhrubé mzdy

V Kč	Před zrušením SHM	Po zrušení SHM	Rozdíl
Daň	7 957 Kč	3 016 Kč	4 941 Kč
Čistá mzda	363 707 Kč	368 648 Kč	4 941 Kč
Efektivní sazba daně	12,91 %	11,72 %	1,19 %

Zdroj: vlastní zpracování

V případě zrušení superhrubé mzdy by to mělo příznivý dopad na čistou mzdu zaměstnance. Na první pohled se nám zdá, že se sazba daně zvýšila na 19 %. Když si ale uvědomíme, že se 15 % nyní počítá z 1,338násobku hrubé mzdy, je výsledná daň 20,1 %. Sazba daně se nakonec sníží o 1,1 %. Poplatník by ušetřil 4 941 Kč na dani z příjmů a o stejnou částku by se mu zvýšila jeho čistá mzda, kdy by měsíční zvýšení činilo cca 412 Kč. Po zrušení superhrubé mzdy by také klesla efektivní sazba daně o 1,19 %.

4.8 Shrnutí modelových příkladů

Po provedených výpočtech u jednotlivých modelových příkladů lze konstatovat, že poplatníka žijícího v Německu více zatěžují odvody systému sociálního pojištění než samotné odvody daně z příjmů. Pouze u dvou modelů byla efektivní sazba daně vyšší ve srovnávané České republice než v Německu, a to konkrétně v případě, kdy byl poplatník svobodný, bezdětný, za prací dojížděl vlastním vozidlem anebo měl vozidlo zaměstnavatelem přiděleno k služebním i soukromým účelům. Uplatňoval si pouze slevu na svou osobu a žádné jiné odpočty ani slevy již nevyužíval. U ostatních příkladů byla efektivní sazba daně vždy vyšší v Německu než v ČR. Vyšší daňové zatížení německého poplatníka je dáno vyššími odvody pojistného. V Německu odvádí poplatník ze své hrubé mzdy do systému sociálního pojištění, které zároveň zahrnuje i pojištění zdravotní, 19,33 %. V případě, že je poplatník svobodný a bezdětný, zvýší se ještě sazba na ošetrovatelskou péči o 0,25 % a zaměstnanec po této úpravě odvádí 19,58 %. U nás poplatník odvádí dohromady na zdravotní a sociální pojištění pouze 11 %. Ve většině případů odvádí německý zaměstnanec nižší daň než v Česku. Tato skutečnost může být způsobena množstvím povolených odpočtů a uznatelných výdajů. V Německu je však také velmi důležité správné zařazení daného poplatníka do příslušné daňové třídy. Nesprávným zařazením do daňové třídy, jak jsme zjistili z modelového příkladu č. 5, se zvýšilo daňové zatížení zaměstnance v konečném důsledku o 3,53 %. Ani v jednom ze šesti srovnávaných modelových příkladů nebyla daňová povinnost vyšší v Německu než v České republice. Hlavní rozdíl ve výpočtu čisté mzdy ve srovnávaných státech je, že německý zaměstnanec si přímo od hrubé mzdy může odečíst mnoho uznatelných výdajů, odpočtů na děti, výdaje na cestu do práce a další úlevy. Po těchto odpočtech mu vznikne upravený základ daně a z něho se počítá daň ze mzdy a také čistá mzda. U nás, v České republice je systém výpočtu daně a čisté mzdy odlišný, a to v tom, že se hrubá mzda navýší o pojistné placené zaměstnavatelem na tzv. superhrubou mzdu. Teprve tuto

navýšenou hodnotu si můžeme upravit o odčitatelné položky, jako jsou příspěvky na životní pojištění a penzijní připojištění nebo dary, úroky z úvěrů apod., poté se vypočte daň, která se následně poníží o slevy až na výslednou daň z příjmů a čistou mzdu. Ze sedmého modelového příkladu, který se týká diskutovaného zrušení superhrubé mzdy v Česku, vyplývá, že daňové zatížení českého zaměstnance by se touto změnou snížilo a většina poplatníků s nižšími příjmy by si polepšila. Zvýšil by se tako rozdíl efektivní sazby daně mezi českým a německým poplatníkem.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo srovnání zdanění příjmů ze závislé činnosti v České republice a v Německu. V teoretické části byl popsán český daňový systém a podrobněji vysvětlena daň z příjmů, její předmět či osvobození, položky od ní odčitatelné a další slevy na dani, jakož i pokyny, kdy lze provést roční zúčtování daně a kdy naopak podat daňové přiznání a s tím související zákonem stanovené lhůty. Byly zde uvedeny aktuální diskutovaná témata týkající se závislé činnosti.

Německý daňový systém byl popsán obdobným způsobem, a to obecnou charakteristikou daňového systému a podrobnějším popisem daně z příjmů, resp. ze mzdy. V Německu mají zaměstnanci větší možnost úlev či odčitatelných položek, které zde byly detailně popsány.

Německý daňový systém je odlišný nejen v existenci církevní a živnostenské daně, ale i ve způsobu fungování solidárního příplatku. Zatímco solidární zvýšení daně je u nás prvkem progresivního zdanění příjmů, solidární příplatek v Německu slouží k pokrytí nákladů v nových spolkových zemích bývalé NDR. Dalším rozdílem je výše daňové sazby, kdy v Česku je lineární daň 15 %, zatímco v Německu existuje progresivní zdanění, se sazbou daně od 0 % až do 45 % v závislosti na výši příjmů. Zvláštností je také existence daňových tříd, do kterých se jednotliví poplatníci zařazují.

Mzdy v Německu se pohybují na mnohem vyšší úrovni než ty české, proto je mnohdy obtížné jejich porovnání. Rozdíl můžeme vidět už na výši měsíční minimální mzdy, kdy v České republice činí 14 600 Kč. V Německu je pak minimální mzdová sazba 9,35 €/hod., za měsíc je to při standardním úvazku 40 hodin týdně zhruba 1 496 € tj. 38 552 Kč.

V praktické části této diplomové práce pak byly vytvořeny modelové příklady, které mají nejčastější využití v praxi. Většina poplatníků si základ daně upravuje o různé slevy, úlevy či odčitatelné položky od základu daně, a to jak v Česku, tak i v Německu. Například základní sleva na poplatníka, daňové zvýhodnění na děti, sleva na manželku apod. Německý daňový systém na rozdíl od českého povoluje společné zdanění manželů, které bylo u nás zrušeno a nyní zde máme pouze možnost uplatnění slevy na manželku. Výsledkem práce pak bylo zjištění, že díky množství úlev či slev na dani, dochází k nižšímu daňovému zatížení poplatníků daně z příjmů v Německu. Porovnávali jsme také daňové zatížení, které je vyjádřeno pomocí efektivní sazby daně. Tento způsob

srovnání byl však většinou vyšší v Německu nežli u nás, ačkoliv samotný odvod daně z příjmů byl u našich sousedů nižší. Se snižujícím se příjmem daňové zatížení poplatníka klesá. Ve většině případů měl český poplatník vyšší čistou mzdu. Důvodem mohou být vyšší odvody do německého systému sociálního pojištění. Základním rozdílem mezi českými a německými odvody je 8,33 %. Poslední příklad byl zaměřen na srovnání čisté mzdy v České republice před a po zrušení superhrubé mzdy. Z tohoto propočtu bylo zřejmé snížení daňového zatížení o 1,19 % poplatníka po zrušení superhrubé mzdy.

Na základě zjištěných výsledků praktických příkladů by pro českého zaměstnance s nižšími a středními příjmy bylo přínosem zrušení superhrubé mzdy a obnovení progresivního zdanění. K dalšímu zvýšení čisté mzdy by mohla přispět širší nabídka odčitatelných výdajů.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

ALVARADO, Mery, Madalina COTRUT, Francesco DE LILLO, et al., ed. *European tax handbook 2019*. Amsterdam: IBFD, 2019. 1249 s. Global tax series. ISBN 978-90-8722-521-6

DINKELBACH, Andreas. *Ertragsteuern: Einkommensteuer, Koerperschaftsteuer, Gewerbesteuer*. 8. Springer Fachmedien Wiesbaden, 2019. 577 s. ISBN 9783658260040

Kolektiv autorů. *Meritum Daň z příjmů 2019*. 15. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 576 s. ISBN 978-80-7598-325-1.

Kolektiv autorů. *Meritum Mzdy 2019*. 16. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 568 s. ISBN 978-80-7598-292-6.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 272 s. ISBN 978-80-7598-165-3.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 336 s. ISBN 978-80-7478-626-6.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 7. vyd. Praha: Leges, 2018. 384 s. ISBN 978-80-7502-274-5.

ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 128 s. ISBN 978-80-7552-315-0.

TUOMALA, Matti. *Optimal Redistributive Taxation*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 487 p. ISBN 978-0-19-875341-4.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018. 403 s. ISBN 978-80-87480-63-2.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 452 s. ISBN 978-80-7552-926-8.

Právní úprava

Zákon č. 586 ze dne 18. prosince 1992, o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Internetové zdroje

10 případů, kdy zaměstnanec musí podat daňové přiznání. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/485116-zamestnanec-danove-priznani/>

5 případů, kdy obdrží zaměstnanec daňový přeplatek. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/433680-pet-pripadu-kdy-obdrzi-zamestnanec-danovy-preplatek/>

Babišův plán: přenesení daňové povinnosti i konec superhrubé mzdy. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/babis-chce-vyjednat-vyjimku-o-prenesení-danove-povinnosti.A150301_083918_ekonomika_kop

Češi budou letos na odvod daní pracovat 174 dní, den daňové svobody bude 23. června. *Deloitte.com* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/cze-tz-den-danove-svobody-bude-23-cervna-2019.html#>

Daně v Německu jsou férové, vyplatí se ale počítat. *Starke-jobs.com* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://prace.starke-jobs.com/dane-v-nemecku-jsou-ferove-vyplati-se-ale-pocitat/>

Daňový systém v Německu. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/dane-v-nemecku/>

Die Sozialversicherung. *Lohn-info.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.lohn-info.de/sozialversicherung.html>

Steuern. *Bundesfinanzministerium.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Steuern/steuern.html>

Einkommensteuergesetz (EStG). *Gesetze-im-internet.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/BJNR010050934.html>

ELStAM für Arbeitnehmer. *Sachsen.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.steuern.sachsen.de/elstam-fur-arbeitnehmer-3992.html>

Kinderfreibetrag 2020 / 2019 / 2018. *Kindergeld.org* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.kindergeld.org/kinderfreibetrag.html>

Kindergeld: Anspruch, Höhe, Dauer. *Arbeitsagentur.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.arbeitsagentur.de/familie-und-kinder/kindergeld-anspruch-hoehe-dauer>

Německo 2020: Minimální mzda poroste, zvednou se i diety. *Starke-jobs.com* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://prace.starke-jobs.com/nemecko-2020-stravne-minimalni-mzda/>

Německo: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/#section-7>

Objevte odčitatelné položky. Na daních vám ušetří tisíce korun. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/505224-odcitatelne-polozky-seznam/>

Roční zúčtování daně: k čemu vám je sleva a kdo ušetří nejvíc. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/518491-rocni-zuctovani-dane/>

Sozialgesetzbuch (SGB) Drittes Buch (III) – Arbeitsförderung. *Gesetze-im-internet.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_3

Sozialgesetzbuch (SGB) Fünftes Buch (V) - Gesetzliche Krankenversicherung. *Gesetze-im-internet.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_5/

Srážková daň podle nových podmínek. Jak se projeví v praxi? *Podnikatel.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/srazkova-dan-podle-novych-podminek-jak-se-projevi-v-praxi/>

Superhrubá mzda odolává, její zrušení se vládě zatím nedaří. *Ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2966516-superhruba-mzda-odolava-jeji-zruseni-se-vlade-zatim-nedari-babis-na-nem-trva-cssd>

Typy daní v Německu. *Exportdosrn.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.exportdosrn.cz/info/dane-v-nemecku/typy-dani-v-nemecku/>

Von diesen Steuervorteilen profitieren Eltern. *Finanztip.de* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finanztip.de/steuervorteile-fuer-eltern/>

Výpočet čisté mzdy v Německu. *Jakdonemecka.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://jakdonemecka.cz/prace/vypocet-ciste-mzdy-v-nemecku/>

Zaměstnanci a daně: roční zúčtování a slevy. *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.finance.cz/zpravy/finance/459714-rocni-zuctovani-dane-a-danoveslevy/?answer=194&_submit=Pokracovat&quiz_id=10&question_id=67&step=11&do=quiz-quizForm-submit#quiz

Zruší se daňová sleva na manžela/ku? *Finance.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/528716-zruseni-danove-slevy-na-manzela>

Ostatní

PDF dokument: *Einkommen-und Lohnsteuer, Ausgabe 2019* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z:

https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/Broschueren_Bestellservice/2017-12-12-Einkommen_Lohnsteuer_lang.pdf?__blob=publicationFile&v=3

PDF dokument: *Lohnsteuer 2020* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.steuern.sachsen.de/download/Lohnsteuer_2020.pdf

PDF dokument: *Lohnsteuertabelle 2020* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: https://www.imacc.de/Steuertabelle/Lohnsteuertabellen/2020/LoSt_2020_WEST_8_ohnePKV_Monat.pdf

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
ELStAM	Elektronische LohnSteuerAbzugsMerkmale
EStG	Einkommensteuergesetz
ETR	efektivní sazba daně
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domácí produkt
PC	pořizovací cena
PO	právnícká osoba
SHM	superhrubá mzda
SolZG	Solidaritätszuschlaggesetz
VZ	vyměřovací základ
ZD	základ daně

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. 4. 2020

Bc. Šárka Mrózková

Seznam příloh

Příloha 1 - Tabulka klasifikace daní dle OECD

Příloha 2 – Německá výplatní páska

Příloha 3 - Mzdová tabulka k modelovému příkladu č. 1

Příloha 4 - Mzdová tabulka k modelovému příkladu č. 2

Příloha 5 - Mzdová tabulka k modelovému příkladu č. 3

Příloha 6 - Mzdová tabulka k modelovému příkladu č. 5

Příloha 7 - Mzdová tabulka k modelovému příkladu č. 6